ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΧΡ. ΚΟΝΤΑΞΑΚΗΣ

ΑΤΤΙΚΗ ΙΡΙΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ Ὁδὸς Μπουμπουλίνας ἀρ. 34

ΕΤΟΣ Ε'. Ἐν Ἀθήναις τῇ 1 Μαΐου 1902. ΑΡΙΘ. 9.

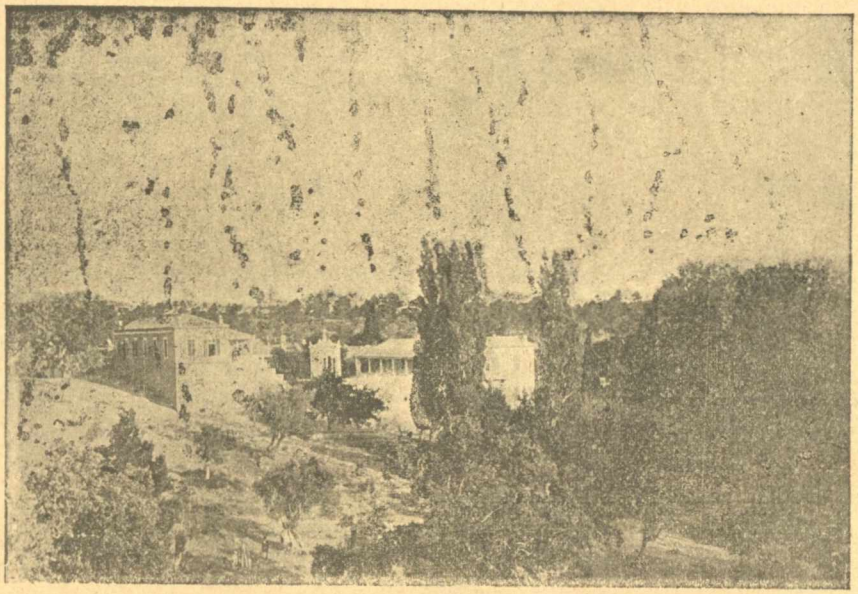

Μονὴ Πεντέλης.

ΤΑ ΡΟΔΑ

Οἱ Χάρες σᾶς ζευγάρωσαν
Κόσμοι τριανταφυλλένοι
Δὲν πέφτει μιὰ σταλαματιὰ
Δροσιᾶς, ποῦ νὰ μὴ μένῃ
Στὰ πέταλά σας τὰ ξανθὰ
Καὶ τ' ἄλικα καὶ τ' ἄσπρα·
Ὅμως ἡ μέρα πρὶν χαθῇ
Καὶ πρὶν ξανάρθουν τἄστρα
Σιγὰ σιγὰ ἀπογέρνουνε
Στὰ ἀγκαθερὰ κλωνάρια
Καὶ γίνονται σὰν δάκρυα
Τὰ πρὶν μαργαριτάρια.

Μ. Μαλακάσης

ΛΟΓΟΣ ΠΑΝΗΓΥΡΙΚΟΣ

Ἔκγονοι τῶν Σουλιωτίδων καὶ τῶν Λακαινῶν, ἀναμέλψασθε δίκην εὐστόμων ἀηδόνων τὴν διπλῆν τήν δε πανήγυριν, καθ' ἣν ἐνεουργήθη ἡ κτίσις καὶ ἐβρεφουργήθη ὁ κτίστης, καὶ καθ' ἣν ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἀνεπετάσθη ἡ σημαία, ἣν ἐξύφαναν οἱ στιβαροὶ τῶν τριῶν χιλιετηρίδων βραχίονες.

Ναί· καλλιτέχνιδες δεσποινίδες, χαροπαὶ ἐπιθέσατε νέα κοσμήματα καὶ ἄνθη εἰς τὴν παλαιὰν τῶν προγόνων ἡμῶν σημαίαν, ποικίλλουσαι ἐπ' αὐτῆς τὸν καλλίκαρπον νάρκισσον καὶ τὸν χρυσαυγῆ τῆς σωφροσύνης κρόκον καὶ ὑπὸ τὸ βάρβιτον τῆς Τελεσίλλας καὶ τὴν μάγαδιν τῆς Σαπφοῦς ὀρχήσασθε τὸν ἁγνὸν καὶ καλλίτοξον χορόν, ὃν ἐχόρευσαν αἱ εὐσταλεῖς θυγατέρες τῶν ἡρώων τοῦ Μεσολογγίου καὶ τῶν πορθητῶν τῆς Τριπόλεως.

Ὑμνήσωμεν, ὦ Ἀρσακιάδες, τὸν ὑπέρτατον τοῦ κόσμου κυβερνήτην, ὅτι ηὐδόκησε νὰ σώσῃ τὸ ἀνθρώπινον γένος, ὅπερ καὶ ἄλλα μὲν συναίτια, κατ' ἐξοχὴν δ' ἡ Ρωμαϊκὴ κοσμοκρατορία διέφθειρε. Τότε ἐν αὐτῇ, ὡς ἐν ρυπαρῷ δοχείῳ, δίκην κυκεῶνος ἀνεμίγησαν χρηστοὶ μετὰ φαύλων καὶ Ἕλληνες μετὰ βαρβάρων, ὁ γνωστὸς κόσμος ἐδουλώθη, καὶ οἱ μὲν συγκλητικοὶ ἠγόραζον δούλους, ἵνα ρίπτωσι κρέας εἰς τὰ ἰχθυοτροφεῖα αὐτῶν, ὁ δὲ Νέρων ἔκαιε ζῶντας ἀνθρώπους, ἵνα φωτίζῃ τὰς νυκτερινὰς αὐτοῦ πανηγύρεις.

Πρὸς τὴν ὁσημέραι αὔξουσαν διαφθορὰν ἠγωνίσατο ἡ ἑλληνικὴ φιλοσοφία καὶ κατ' ἐξοχὴν ἡ στωϊκή, ἀλλ' αὕτη ἐξηλέγχθη ἀνεπαρκής, ἵνα θέσῃ φραγμὸν εἰς τὸν κυκλοβόρον χείμαρρον τὸν πηγάζοντα ἐκ τῶν ρυπαρῶν τελμάτων τῶν Καισάρων. Ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ, κατ' ἀρχαῖον φιλόσοφον, *αἰσχύνομαι ἄνθρωπος γεγονώς*. Προσέλθετε νῦν ὑμεῖς οἱ μικροφιλόσοφοι, οἵτινες ἀμφισβητεῖτε τὴν ἀγαθοποιὸν τῆς Θείας Προνοίας δρᾶσιν, τὰ πάντα τῇ τυφλῇ καὶ βαναυσουργῷ τύχῃ ἀποδίδοντες, προσέλθετε, λέγω, ἵνα θαυμάσητε, πῶς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέρριψε δι' ὀλίγων ἁλιέων τὰς φοβερὰς ἐκείνας ἐπάλξεις, ἃς ἀνήγειρον οἱ ἰσχυροὶ τῶν λεγεώνων τῆς Ρώμης βραχίονες.

Κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ ἑλληνικὸν πνεῦμα, ὅπερ ἄλλοτε μέχρι τῆς οὐρανίας Ἀκροπόλεως ἐξήρθη πρὸς ἀναζήτησιν μεταφυσικῶν ἀληθειῶν, ἐγήρασε, καὶ ἐπὶ τῆς καλλιμόρφου αὐτοῦ παρειᾶς ἔφερε τὰς πτυχὰς τοῦ γήρατος. Διότι, κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ φιλοσόφου τῆς ἀρχαιότητος πολιτευτοῦ, τοῦ Περικλέους, «*τὰ πάντα πέφυκε καὶ ἐλασσοῦσθαι*». Καὶ δὴ ὁ ἑλληνικὸς λαὸς ἐφ' Ὁμήρου μὲν διῆγε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν, ὅτε παρὰ τῶν ἀοιδῶν ὡς παρὰ προμήτορος ἤκουε μύθους, ἐπὶ τῶν λυρικῶν τὴν ἐφηβικήν, ἐπὶ τῶν δραματικῶν τὴν ἀνδρικὴν καὶ ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν τὴν γεροντικήν.

Καὶ ὅμως τὸ γηραλέον πνεῦμα ἐπήρκεσεν, ὅπως τὰς θείας τοῦ Χριστιανισμοῦ ἀληθείας ἀναγάγῃ εἰς Θεολογικὸν σύστημα, καὶ διὰ τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ἣν τότε ἐγίνωσκε σύμπας ὁ πεπολιτισμένος κόσμος, διδάξῃ αὐτόν. Ἀφ' οὗ δ' ἐτέλεσε καὶ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐντολὴν καὶ ἀφ' οὗ ἐπὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἑκατονταετηρίδας ἐγένετο ὁ ἄγρυπνος τῶν προπυλαίων τῆς Εὐρώπης φρουρός, πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ Βυζαντίου ὁ γενναῖος Παλαιο-

Σ. Σ Ἀπηγγέλθη ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς Ἑταιρίας ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου αὐτῆς κ Γ. Μιστριώτου τὴν 25 Μαρτίου.

λόγος τὸ ξίφος ἐν χειρὶ ἔχων καὶ δείξας ὅτι εἶναι γνήσιος τοῦ Κόδρου ἀπόγονος, δὲν ἠνέχθη νὰ κατέλθῃ εἰς τὸν Ἅδην ὡς ἀμεντνὸν τοῦ Ὁμήρου κάρηνον, ἀλλ' ἐπιχείρων ἐπὶ τοῦ τεθρίππου τῶν εὐφημιῶν τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐλπίδων τοῦ Ἔθνους ὡς Ρωμαῖος νικητὴς στρατηγὸς ἢ ὡς Ἕλλην Ὀλυμπιονίκης διῆλθε τὴν μεγαλότοξον τῆς ἀθανασίας ἀψίδα ἀνεστεμμένος τὸν ἀμάραντον τῆς ὑστεροφημίας στέφανον.

Ἐδουλώθη μὲν τὸ Ἔθνος, δὲν παρέσχεν ὅμως τῷ κατακτητῇ τράχηλον εὐπειθῆ, ἀλλ' ὥσπερ ἀετὸς τῶν ὀρέων προέβαλλε τὸ ράμφος καὶ ὡς λέων τῶν πεδιάδων ἐνεπήγνυε τοὺς ὄνυχας αὐτοῦ ἐπὶ τῶν σαρκῶν τοῦ τυράννου. Τότε οἱ Ἕλληνες, τὴν βιωτικὴν ραστώνην καταλιπόντες καὶ τὰς τερηδόνας καὶ σηπεδόνας τοῦ ἀστικοῦ βίου ἐκκρούσαντες, ὥρμησαν εἰς τὰς συδένδρους φάραγγας καὶ τοὺς ἀπορρῶγας βράχους, ἔνθα ἡ ἀναζύωσις τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς καὶ τὰ μεγάλα τῆς παλιγγενεσίας μυστήρια ἐτελέσθησαν. Ἐνταῦθα οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐξενίσθησαν ὑπὸ τῶν γλυκέων μειδιαμάτων τῆς φύσεως, ἔταγον τοὺς ἀδόλους ταύτης καρπούς, ἔπιον τῆς ἀθανασίας τὸ ὕδωρ, ἀνέπνευσαν ἐκ τῶν αἰθερίων τῆς ἀτμοσφαίρας στιβάδων, ἐτόνωσαν τὸ σῶμα, ἀπεσόβησαν τῆς διανοίας ἰδέας εὐρωτιῶντος πολιτισμοῦ καὶ ἤρξαντο ᾄδοντες τῆς ἀναγεννωμένης ἀνδρείας τοὺς ἄθλους.

Τοιούτους εὗρε τοὺς πάππους ἡμῶν ὁ ἥρως ἐκεῖνος ἀοιδός, ὅστις ὠρκίσθη ἵνα, μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν γνώμην τῶν τυράννων, καὶ ὅστις ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ Ἴστρου ἐδέχετο τὸν ἀμάραντον τοῦ μαρτυρίου στέφανον. Ὅτε δ' οἱ μεγαλοπράγμονες τῆς Φιλικῆς Ἑταιρίας ἄνδρες ἀνέλαβον τὸ μέγα μέν, ἀλλὰ κινδυνῶδες τῆς ἐπαναστάσεως μυστήριον, εὗρον προθύμους τοὺς λογάδας τοῦ Ἔθνους, Γρηγόριον τὸν Πατριάρχην, τοὺς ἀδελφοὺς Ὑψηλάντας, τοὺς Μαυρομιχάλας, τοὺς Δηλιγιανναίους, τὸν Σοῦτσον, τὸν ἀρχαῖον τῆς Ἑταιρίας ἡμῶν πρόεδρον Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον καὶ πλείστους ἄλλους. Ὄντως δακρύει τις, ὅταν ἀναγινώσκῃ τὸν ὅρκον, ὃν ὤμοσεν ὁ εὐπατρίδης Διονύσιος Ρώμας, ἵνα θυσιάσῃ πάντα τὰ αἰσθήματα, πάντα τὰ φρονήματα, καὶ ὁλόκληρον τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν, ὅπως ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα, ἣν ἡ σκληρὰ τοῦ κατακτητοῦ τυραννὶς ἐταπείνωσε. Τοιοῦτοι ὅρκοι ἦσαν μεγάλοι καὶ φοβεροί, ἀλλ' οἱ μεγαλοπράγμονες ἄνδρες, οἱ ἐλευθερώσαντες τὴν μοῖραν τήνδε τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους, ἐξετέλουν τούτους. Ἡ φαντασία καὶ ἡ φιλοπατρία αὐτῶν παρέσυρεν εἰς κόσμους ἰδεώδεις καὶ εἰς ἱερὰν μανίαν. Πρὸς τοὺς μαινομένους τούτους καὶ οἰστροπλῆγας ἠδύνατό τις νὰ εἴπῃ νηφάλιος τῶν πραγμάτων ἐκτιμητής: «Ταλαίπωροι, ποῦ προβαίνετε; Δὲν ἐνθυμεῖσθε τὴν πρώτην τῆς Πελοποννήσου ἐπανάστασιν; Ἐβουλεύσασθε, ὅπως γένησθε ἐθνοκτόνοι; Ποῦ οἱ τηλεβολίσκοι καὶ τὰ τηλεβόλα; Ποῦ τὰ πυρομαχικὰ καὶ οἱ στόλοι; Ποῦ τὰ ἐπιτελεῖα, οἱ στρατηγοὶ καὶ οἱ ναύαρχοι; Ποῦ, τέλος πάντων, τὰ πλούτη, οἱ σύμμαχοι καὶ οἱ ἐπίκουροι;»

Οὐδὲν τούτων εἶχον, καὶ ὅμως δὲν ἦσαν μαινόμενοι, ἀλλ' εἶχον ὑπολογίσει ἐμβριθῶς τὰς ἑαυτῶν δυνάμεις. Τοὺς μετ' ἐφοδίων πολέμους ποιοῦσι πεζαὶ κυβερνήσεις, κατακτηταὶ καὶ ἐπιδρομεῖς, ἀλλ' οἱ τὸν πολύδακρυν ἀγῶνα ἀράμενοι δὲν ἐσκόπουν, ὅπως ἄλλους δουλώσωσιν, ἀλλ' ὅπως ἀπαλλάξωσιν φυλὴν προνομιοῦχον σκληρᾶς δουλοσύνης. Ἐν τοιούτοις ἐθνικοῖς ἀγῶσιν ὁ ναυτίλος γίνεται ναύαρχος, ὁ ὁπλίτης στρατηγός, ὁ ποιμὴν ἀρχηγὸς τοῦ τοπογραφικοῦ ἐπιτελείου καὶ ὁ συνετὸς οἰκοδεσπότης παρέχει τὰ περισσεύματα τῶν βιωτικῶν αὐτοῦ ἀναγκῶν πρὸς ἐξοπλισμὸν τῆς Πατρίδος. Οἱ Κουντουριῶται καὶ οἱ Δηλιγιάνναι δὲν προσήνεγκον μόνον τὴν πολιτικὴν αὐτῶν σύνεσιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν, ὅπως παρασκευάσωσι τοὺς στόλους καὶ ἐξοπλίσωσι τοὺς στρατούς. Οὗτοι ἦσαν τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν καὶ τὸ ἀκένωτον τῶν ἐθνικῶν ἀναγκῶν ταμεῖον.

Ἐκ τοιούτων ἐφοδίων ὁρμώμενοι, ὤφειλον νὰ ἀγωνισθῶσι πρὸς κοσμοκρατορίαν ἐφαπλουμένην ἐπὶ τῶν τριῶν Ἠπείρων καὶ διαθέτουσαν δέκα μὲν καὶ ὀκτὼ μυριάδας ἱππέων καὶ εἴκοσι καὶ πέντε περίπου πεζῶν μετὰ πυροβόλων καὶ στόλου δυναμένου κατὰ τὴν πληθὺν νὰ ἐμβάλῃ εἰς φόβους καὶ τὴν ναυτικωτέραν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων. Πλὴν τούτων ἐκέκτητο πολλὰ φρούρια, ἅπερ ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις ἐνομίζοντο καὶ ἦσαν δυσάλωτα, ὡς τοῦ Ναυπλίου καὶ τῆς Χαλκίδος, τῆς Πύλου καὶ τῆς Μεθώνης. Καὶ ὅμως τὰ πάντα τῇ ἀνδρείᾳ εἶναι ἁλωτά. Οἱ γενναῖοι τοῦ Λάλα πρόμαχοι ἠναγκάσθησαν νὰ κενώσωσι τὸ ὀχυρὸν χωρίον, ἡ Μονεμβασία καὶ ἡ Πύλος παρεδόθησαν τοῖς πορθηταῖς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Πελοποννήσου εἰσήλασαν οἱ ἐλευθεραὶ τῆς Πατρίδος, ὅπως τιμωρήσωσι τὰς ἀδικίας καὶ τοὺς φόνους τεσσάρων αἰώνων. Ὑπέστησαν δὲ τὴν πανωλεθρίαν ταύτην οἱ δεσπόται τῆς Πελοποννήσου, διότι ὁ Κυριακούλη ς Μαυρομιχάλης, ὁ Ἕκτωρ ἐκεῖνος τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὁ Ἠλίας εἶχον νικήσει καὶ καταρρίψει τὴν ὀφρὺν τοῦ Μουσταφάμπεη ἐν Βαλτετσίῳ, ὅστις εἶναι ὁ Μαραθὼν τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος καὶ οὕτω δὲν ἐτόλμων νὰ ἐξέλθωσι τῶν τειχῶν τῆς Τριπόλεως. Ὁ δὲ μέγας τῆς Πελοποννήσου στρατηλάτης καὶ ἐν Βαλτετσίῳ καὶ ἐν Γράνῃ καὶ ἐν Δερβενακίῳ κατέδειξεν, ὅτι ἦτο ἀσυνήθης στρατηγικὴ μεγαλοφυία.

Ὡς ἐν Πελοποννήσῳ, οὕτω καὶ ἐν τῇ στερεᾷ Ἑλλάδι οἱ πρόμαχοι τῆς ἐλευθερίας διέπραττον ἔργα μεγάλα, ἅπερ ἡ ἐθνικὴ ποίησις παρέδωκε τῇ εὐλογίᾳ καὶ τῷ θαυμασμῷ τῶν ἐπερχομένων γενεῶν. Ὁ ἥρως τῆς Ἀλαμάνας Διάκος κατὰ μὲν τὴν μορφὴν ὁμοιάζει πρὸς τὸν Πηλείδην Ἀχιλλέα, κατὰ δὲ τὸ ἰταμὸν καὶ τὴν ἐθελοθυσίαν πρὸς τὸν ἥρωα τῶν Θερμοπυλῶν. Ὁμῆλιξ τούτου ἦτο καὶ ὁ γενναῖος στρατηλάτης, ὁ Ὀδυσσεὺς Ἀνδροῦτσος, ὅστις ἐν Γραβιᾷ μετὰ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι λογάδων ἐδίδαξε τὴν πολυάριθμον τοῦ Ὀμὲρ Βρυώνη στρατιάν, ὅτι δὲν δύναται νὰ προχωρήσῃ καὶ διαλύσῃ τὴν πολιορκίαν τῆς Τριπόλεως. Ἐφ' ὅσον δὲ τὸ ἀνθρώπινον γένος τιμᾷ τὴν προσωπικὴν ἀνδρείαν, θέλει ὑμνεῖ τὸν ἡρωϊσμὸν τοῦ Μάρκου Βότσαρη καὶ τὴν ἰταμότητα τοῦ Κίτσου Τζαβέλλα, ὅστις μετὰ τῶν γενναίων αὐτοῦ Σουλιωτῶν ἐγένετο ὁ πρόμαχος τοῦ Μεσολογγίου. Ἂν δέ τις ἐπιθυμῇ, ὅπως μάθῃ μέχρι τίνος δύναται νὰ προβῇ ἡ στρατηγικὴ μεγαλοφυία, οὗτος ἂς μελετήσῃ τὰ στρατιωτικὰ σχέδια τοῦ ἥρωος τῆς Ἀραχώβης.

Οἱ πατέρες δ' ἡμῶν δὲν ἠγωνίσαντο γενναίως μόνον κατὰ ξηράν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεπράξαντο τηλικούτους ἄθλους, ὅσους ἡ παγκόσμιος ἱστορία τέως δὲν εἶχεν ἰδεῖ. Βεβαίως αἱ ὁμοβροντίαι τῶν ἡφαιστείων τῆς θαλάσσης τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων εἶναι θέαμα ἄξιον θεῶν ἢ δαιμόνων θεατῶν, ἀλλ' ὁ Κανάρης δι' ἑνὸς μόνου δαυλοῦ διώκων στόλους εὐπήκτους καὶ πολυαρίθμους ὁμοιάζει πρὸς τὸν συρίζοντα βορρᾶν, ὅστις τοὺς ἀθαλασσώτους πολεμίους συνελαύνει δίκην παρλαζόντων κυμάτων.

Ὡς δ' ὁ μυθικὸς Ἡρακλῆς ἐκάθηρε τὸν κόσμον ἀπὸ παντοδαπῶν θηρίων καὶ ὁ ἱστορικὸς Κίμων τὰς ἀνατολικὰς ἀκτὰς τῆς Μεσογείου θαλάσσης ἀπὸ τοῦ Περσικοῦ στόλου, οὕτω καὶ ὁ ναύαρχος Μιαούλης μετὰ τῶν συν-

αθλητῶν αὐτοῦ, οἵτινες ἦρχον τῶν Ψαρῶν καὶ Σπετσῶν ἀπέδωκε τὸ Αἰγαῖον τοῖς ἀρχαίοις αὐτοῦ κυρίοις. Οὕτω τὴν ἑλληνικὴν θαλασσοκρατορίαν, ἣν ἀπεβάλομεν διὰ τὰς ἔριδας τῶν προγόνων ἡμῶν, ἀπέδωκαν ὀλίγοι ναυτίλοι, ὧν ἡγοῦντο ἄνδρες ἰταμοὶ καὶ μεγαλοπράγμονες. Πρὸς τηλικοῦτον ἡρωισμὸν δὲν ἀντέσχεν ὁ ἡγήτωρ ὁλοκλήρου κοσμοκρατορίας, ἀλλὰ παρέδωκε τὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος κυριαρχίαν αὐτοῦ τῷ ἀντιβασιλεῖ τῆς Αἰγύπτου, ὅστις ἀπέστειλε πολλὰς στρατοῦ μυριάδας καὶ πολυάριθμον στόλον, ὃν κατ' ὀλίγον ἔφθειραν αἱ ἐνέδραι τοῦ Κολοκοτρώνη, ἡ ἰταμότης τοῦ Παπαφλέσσα καὶ οἱ ἥρωες τοῦ Μεσολογγίου, μέχρις ὅτου οἱ κραταιοὶ τοῦ κόσμου καύσαντες τὸν αἰγυπτιακὸν στόλον, ἠλευθέρωσαν μόνον κατεσκληκυίας γραίας καὶ κεκυφοτας γέροντας. Διότι οἱ μὲν ἄνδρες εἶχον πέσει ἐν τοῖς πεδίοις τῶν μαχῶν, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ τὰ παιδία εἶχον αἰχμαλωτισθῇ. Πρὸς τούτους τοὺς πολέμους μόνον οἱ τῶν Βόερς δύνανται νὰ παραβληθῶσιν. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες ὑπὲρ πάντα ἄλλον λαὸν τιμῶμεν καὶ γεραίρομεν τὸ μένος τῶν ἡρώων τῆς νοτίου Ἀφρικῆς, ἀλλὰ λυπούμεθα, ὅτι χύνεται τὸ εὐγενὲς αἷμα τῶν Ἄγγλων, οἵτινες εἶναι οἱ ἄγρυπνοι τῆς ἰσορροπίας τοῦ κόσμου φρουροί. Τὰ ἔργα δ' αὐτῶν δὲν εἶναι ὑπέρτερα τῶν ἑλληνικῶν, διότι ἀγωνίζονται μεν οὗτοι πρὸς ἀσυγκρίτως κραταιοτέραν δύναμιν, ἀλλ' αὕτη κεῖται ἐν τῷ στόλῳ, ὃν οἱ Βόερ δὲν ἐτόλμησαν ν' ἀντιμετωπίσωσιν. Ἄλλως οὗτοι εἶχον στρατιωτικὴν παίδευσιν, στρατοὺς καὶ στρατηγοὺς καὶ πολεμικὰ ἐφόδια, ὧν οἱ ἐλευθεραὶ τῆς Ἑλλάδος ἐστεροῦντο.

Ἀλλὰ δύναταί τις νὰ εἴπῃ· πρὸς τί λέγεις ταῦτα ἐν παρθεναγωγείῳ καὶ οὐχὶ ἐν στρατιωτικῇ σχολῇ; Ἐνταῦθα διδάσκονται παρθένοι, αἵτινες ἀσχολοῦνται περὶ τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης. Καὶ ὅμως τὸν ἀγαθὸν στρατιώτην καὶ τὸν γενναῖον πολεμιστὴν δὲν διαπλάσσει ὁ στρατὼν οὐδὲ τὸ στρατόπεδον, ἀλλ' ὁ πατρικὸς οἶκος καὶ ἡ μητρικὴ ἀνατροφή. Ὁ Λεωνίδας καὶ ὁ Βρασίδας ἐγένοντο γενναῖοι στρατηγοί, ἀλλ' ἡ Σπαρτιάτις, δίδουσα τὴν ἀσπίδα τῷ υἱῷ, ἔλεγεν· «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς». Τὸ ἡμέτερον ἔθνος κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περιῆλθεν εἰς πολλὰς περιπετείας, ὡς τοῦτο συνέβη ἐν τῇ ἱστορίᾳ πάντων τῶν λαῶν, ἐφ' ὅσον ὅμως διατηροῦμεν τοὺς οἰκογενειακοὺς δεσμοὺς ἰσχυρούς, ἐφ' ὅσον ὁ οἶκος εἶναι ἡ κιβωτὸς ἡ περϊσώζουσα τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις, ἐφ' ὅσον ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ εἰρήνη πρυτανεύουσιν ἐν τῇ πατρικῇ ἑστίᾳ τὸ ἡμέτερον γένος θέλει πληρώσει τὴν κοσμοϊστορικὴν αὐτοῦ ἐντολήν. Ἐπὶ τῷ ὑψηλῷ τούτῳ σκοπῷ διατηρήσασα τὸ πνεῦμα ἁγνόν, διότι τοῦτο εἶναι ἀκτὶς τοῦ ἀνεσπέρου φωτός, καὶ τὸ σῶμα καθαρόν, διότι εἶναι ὁ ναὸς τοῦ πνεύματος καὶ τὸ πλαίσιον τοῦ ὁμοιώματος τοῦ ὑπερτάτου Ὄντος. Ὑμνεῖτε δὲ καὶ γεραίρετε τὴν μνήμην τῶν ἐλευθερωτῶν τοῦ γένους καὶ τιμᾶτε τοὺς χρηστοὺς καὶ φιλοπάτριδας τῆς πολιτείας ἄνδρας, ἵνα μὴ ὁ φθόνος καὶ ἡ συκοφαντία πέμπῃ προώρως εἰς ἅδου τούς ὑπερασπιστὰς τῶν ἐθνικῶν ἰδεῶν καὶ τοὺς προμάχους τῆς ἐλευθερίας.

Διότι ἡ ὡραία ἡμῶν Πατρὶς πλαισιοῦται ὑπὸ οὐρανοῦ μεστοῦ τηλεφανῶν ἀστέρων καὶ αἱ αὐτοσπόροι αὐτῆς πεδιάδες βρίθουσι παντοδαπῶν καὶ εὐόσμων ἀνθέων, ἀλλ' ἐν τούτοις φύονται καὶ δύο δηλητηριώδη φυτά, τὸ κώνειον καὶ ὁ συκοφάντης. Κατὰ τῶν μεγάλων ψυχῶν ἂν τις τοξεύσῃ, ὡς λέγει ὁ ποιητὴς τῆς Ἀντιγόνης, δὲν ἐπιτυγχάνει. Οἱ μεγάλοι ὅμως πολιτευταὶ εἶναι οἱ ἀστραβεῖς τῶν Θρόνων στύλοι καὶ τὰ ὀχυρὰ τῶν ἐθνῶν ἔρκη καὶ οὐαὶ τοῖς λαοῖς ἐκείνοις οἵτινες στεροῦνται τοιούτων ἐπάλξεων καὶ μάλιστα ἐν τοῖς νῦν χρόνοις, καθ' οὓς ὁ λίψ τοῦ ὑλισμοῦ μαραίνει τὴν βλάστησιν τῶν μεγάλων ἀνδρῶν.

Διὰ ταῦτα, σεμναὶ Ἀρσακιάδες, ἐνθυμούμεναι, ὅτι ὁ πατρικὸς οἶκος εἶναι τὸ μέγα ἐργοστάσιον, ἐν ᾧ σφυρηλατεῖται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἔθνους, προμηθευθῆτε ἐκ τοῦδε τοῦ καθιδρύματος τὰ ὄργανα, ἵνα δημιουργήσητε Πατρίδα ἀξίαν τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως καὶ τῶν ἐλευθερωτῶν τῆς Πατρίδος, ὧν τὴν μνήμην περικοσμεῖ δάφνη ἀειθαλὴς καὶ κλέος ἄφθιτον.

Γ. Μιστριώτης
Καθηγ. τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΑΝΟΥΣ

Οἱ χρόνοι τοῦ Ξενοφάνους ἦσαν χρόνοι θρησκευτικῆς καὶ ἐπισημονικῆς ἐξάρσεως, ἧς οὐκ ἐλάχιστος παράγων ἐγένετο καὶ αὐτὸς ὁ Ξενοφάνης. Ἡ μὲν ἑλληνικὴ ποίησις ἀπὸ αἰώνων ἤδη εἰργάζετο πρὸς ἀνύψωσιν τῆς ἠθικῆς καὶ θρησευτικῆς τῶν Ἑλλήνων συνειδήσεως εἰσηγουμένη καθαρωτέρας καὶ ὑψηλοτέρας περί τε τῆς θείας φύσεως καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἐννοίας. Πᾶν ὅ,τι μέγα καὶ ὑψηλὸν προσεκτᾶτο ἡ σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι ἀναπτυσσομένη θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ συνείδησις τῶν μεγάλων ποιητῶν Ὁμήρου καὶ Ἡσιόδου, Ἀρχιλόχου καὶ Τερπάνδρου, Σιμωνίδου καὶ Σόλωνος κλπ. τῷ Διί τοῦτο ἀπεδίδετο· οὕτω δὲ ἡ τοῦ Διὸς ἔννοια ἀνυψοῦτο κατ' ὀλίγον ἀπὸ τῶν ἀτελειῶν τῆς ἀρχαίας παραδόσεως εἰς τὴν ἔννοιαν τῆς τελείας θεότητος.

Ὁ μὲν Ὅμηρος παριστᾷ τὸν Δία ὡς κορυφὴν τῶν πολλῶν θεῶν, ὡς πατέρα ἀνδρῶν τε θεῶν τε, ὑπερᾶνω δὲ τοῦ Διὸς τιθέμενος τὴν Μοῖραν ὑπεδείκνυε τὴν πρὸς τὴν ἑνότητα τοῦ θείου ἄγουσαν ὁδόν. Ὁ δὲ Ἀρχίλοχος διδάσκων ὅτι ὁ Ζεὺς εἶνε ὁ φυσικὸς καὶ ἠθικὸς τοῦ κόσμου κυβερνήτης, καὶ ὅτι οὐ μόνον τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, τά τε δίκαια καὶ τὰ ἄδικα, ἐπισκοπεῖ, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὕβρεως καὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν θηρίων φροντίζει, εἰσηγεῖτο θρησκευτικάς καὶ ἠθικὰς ἐννοίας καθαρωτέρας καὶ τῇ θείᾳ φύσει πρεπωδεστέρας τῶν πρότερον.

Καθαρμὸν καὶ ἀνύψωσιν τῶν περὶ θεοῦ δοξασιῶν εὑρίσκομεν καὶ παρὰ τῷ Τερπάνδρῳ, Σιμωνίδῃ τῷ Ἀμοργίνῳ καὶ Σόλωνι τῷ Ἀθηναίῳ. Ὁ μὲν Τέρπανδρος ᾄδει ὅτι ὁ Ζεὺς εἶνε «πάντων ἀρχά, πάντων ἀγήτωρ». Ὁ δὲ Σιμωνίδης διδάσκει ὅτι ὁ Ζεὺς εἶνε κύριος πάντων, ὅσα ὑπάρχουσι, καὶ διευθετεῖ πάντα κατὰ βούλησιν.

Ὦ παῖ, τέλος μὲν Ζεὺς ἔχει βαρύκτυπος
πάντων ὅσ' ἔστι, καὶ τίθησ' ὅπῃ θέλῃ.

Ὁ δὲ Σόλων ἐξυμνεῖ τὸν Δία ὡς ἠθικὸν τοῦ κόσμου κυβερνήτην. Μόνη τοῦ Διὸς ἡ φρόνησις ἔχει, λέγει, πάντων τὰ πέρατα. Ὁ Ζεὺς ἐφορᾷ πάντων τὸ τέλος, γινώσκει τοὺς κρυφίους διαλογισμοὺς τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐδεὶς τῶν κακόβουλον ψυχὴν ἐχόντων λανθάνει αὐτόν· δὲν ὀργίζεται δ' ὅμως καθάπερ θνητὸς ἀνὴρ ἐφ' ἑκάστῳ ἁμαρτήματι, οὐδὲ σπεύδει μετ' ἀνησυχίας νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἁμαρτάνοντα, ἀλλὰ μακροθυμεῖ. Ὅταν δὲ ἡ ὕβρις συσσωρευθῇ, ἐπέρχεται τιμωρὸς ἐξαίφνης ὡς ἡ τὰ νέφη τοῦ οὐρανοῦ διασκεδάζουσα καὶ τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης ἀνακυκῶσα θύελλα. Τιμωροῦνται δὲ ὁ μὲν εὐθύς, ὁ δὲ

ὕστερον· ἐὰν δὲ προσκαίρως ἐκφύγωσιν αὐτοὶ τοῦ κακοῦ οἱ δράσαι, τὴν τιμωρίαν ἀποτίουσιν αὐτὴν εἴτε οἱ παῖδες ἢ τὸ ἐπερχόμενον γένος αὐτῶν.

Ὁ Ζεὺς παρίσταται ὑπὸ τῶν ποιητῶν τούτων πανσθενής, πάνσοφος, ἀγαθός, δίκαιος, κυβερνήτης τῆς τοῦ παντὸς διακοσμήσεως, προστάτης τῆς ἠθικῆς τοῦ κόσμου τάξεως καὶ καθόλου αἱ πρότερον ἀτελεῖς περὶ τοῦ θείου ἔννοιαι ὑποχωροῦσι κατ' ὀλίγον εἰς τὴν ὑψηλὴν ἔννοιαν ἑνὸς τελείου ὄντος. Ἡ μὲν κατὰ τὰς παλαιὰς παραδόσεις ὑπεράνω τοῦ Διὸς ἱσταμένη Μοῖρα συγχωνεύεται μετὰ τῆς βουλήσεως τοῦ Διὸς εἰς ἑνότητα, οἱ δὲ πρὸς τὰ βουλήματα τοῦ Διὸς ἀντιτασσόμενοι πρότερον πολλοὶ θεοὶ καθίστανται βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ὄργανα τῆς μιᾶς θεότητος ἑκούσια, χρησιμεύοντα εἰς τὰς περὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ κόσμου ἐνεργείας αὐτῆς.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ὑπὸ τῶν ποιητῶν ἀνάπτυξιν τῆς ἐννοίας τοῦ θείου ἔβαινεν ἡ διὰ τῶν μυστηρίων ἀνάπτυξις καὶ διάδοσις τῆς πίστεως εἰς θείαν ἀνταπόδοσιν ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ. Ἡ πίστις αὕτη ἀσθενῶς μὲν παρ' Ὁμήρῳ καὶ Ἡσιόδῳ ὑποδηλουμένη κατέστη ζωηροτάτη ἐν τοῖς μυστηρίοις. Τὰ κατὰ τὸν Ζ' καὶ Ϛ' π.Χ. αἰῶνα ζωογονηθέντα μυστήρια διδάσκοντα στενὴν τὴν σχέσιν τοῦ βασιλείου τοῦ Διὸς πρὸς τὸ βασίλειον τοῦ Πλούτωνος καὶ ἐξαρτῶντα τὴν ἐν τῷ ἅδῃ μακαριότητα ἐκ τοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἠθικοῦ βίου ἐκάθαιρον καὶ ἐξηυγένιζον τὸν ἠθικὸν καὶ θρησκευτικὸν τῶν Ἑλλήνων βίον.

Διὰ τῶν δύο τούτων παραγόντων, τῆς ποιήσεως καὶ τῶν μυστηρίων, ἡ ἀρχαία θρησκεία ἐξηγνίζετο μὲν καὶ ἐλάμβανε βάθος, ἔμενε δ' ὅμως πολυθεϊκή.

Ἀλλὰ τούτοις προσετέθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ϛ' π. Χ. αἰῶνος νέος παράγων πολλῷ ἐκείνων ἰσχυρότερος ἡ φιλοσοφία, ἥτις ὅλως ἀπροκατάληπτος, ἰδίαν καὶ καινὴν ὁδὸν μετὰ τόλμης βαδίζουσα ἤρχετο νὰ συμπληρώσῃ τὸ ἔργον.

Ἡ φιλοσοφία πρὸς ἐξήγησιν τοῦ κόσμου τοὺς ἐσχάτους λόγους τῶν ὄντων ζητοῦσα εὕρισκεν ὅτι ἐξ ἑνιαίας τινὸς δημιουργικῆς ἀρχῆς, ἀγεννήτου καὶ ἀνωλέθρου καὶ ἀπείρου προῆλθον πάντα τὰ ὄντα. Αἱ φιλοσοφικαὶ ζητήσεις ἐπερρώννυον οὕτω τὸ ἔργον τῆς ποιήσεως. Ὅπου ἀνυψοῦντο οἱ ποιηταὶ ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς ποιητικῆς αὐτῶν φαντασίας, ἐκεῖσε κατέληγον οἱ φιλόσοφοι διὰ τῆς φιλοσοφικῆς αὐτῶν ἀναλύσεως.

Ἀμφότερα τὰ ρεύματα ταῦτα συνέρρεον εἰς τὴν αὐτὴν συμβολήν, εἰς μίαν καθαρὰν τῆς θεότητος ἔννοιαν ἧς οἱ μὲν ποιηταὶ ὥριζον τὰ ἠθικά, οἱ δὲ φιλόσοφοι τὰ μεταφυσικὰ γνωρίσματα.

Ὁ Ξενοφάνης τῆς ποιητικῆς Κολοφῶνος τέκνον καὶ αὐτὸς ποιητικῆς ὢν φύσεως οἴκοθεν ἐφέρετο πρὸς τὰ διδάγματα τῶν μεγάλων ἐκείνων ποιητῶν. Κατοικῶν δ' ἐν τῇ χώρᾳ, ἐν ᾗ τὸ πρῶτον ἐξέλαμψε τότε τὸ ἡμερώτατον καὶ θελκτικώτατον τῆς φιλοσοφίας φῶς, τὸ βαθύτατα τὰς φιλομαθεῖς ψυχὰς τῶν Ἑλλήνων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας συγκινῆσαν καὶ τὰς διανοίας συναρπάσαν καὶ παραγαγὸν τὴν θαυμαστὴν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ φιλοσοφικὴν κίνησιν, κατελήφθη, ὡς εἰκός, καὶ αὐτὸς ὑπὸ τοῦ νέου φωτὸς καὶ κατελήφθη ὑπ' ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν καινὴν σοφίαν, τὰς φιλοσοφικὰς ζητήσεις. Εἰς τὴν φύσει δ' εὐσεβῆ καὶ χρηστὴν τοῦ Ξενοφανους ψυχὴν συμβαλόντα τὰ δύο ἐκεῖνα ρεύματα, τὸ ἀπὸ τῆς ποιήσεως θεολογικὸν καὶ τὸ ἀπὸ τῆς φιλοσοφίας μεταφυσικόν, ἀπετέλεσαν τὸν φιλόσοφον ἅμα καὶ θεολόγον.

Θεολογία Ξενοφάνους.

Ὁ ἐκ τῶν πρὸ αὐτοῦ ποιητῶν εἰς καθαρωτέρας περὶ τοῦ θείου ἐννοίας παρεσκευασμένος Ξενοφάνης ἐμάνθανε προσέτι παρὰ τῶν φιλοσόφων τῆς γείτονος Μιλήτου καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Ἀναξιμάνδρου, οὗ λέγεται καὶ μαθητής, ὅτι μία μόνη εἶνε ἡ ἀρχὴ τοῦ κόσμου, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη εἶνε κατ' ἀνάγκην ἀΐδιος, ἤτοι ἀγέννητος καὶ ἄφθαρτος, ἄπειρος, αἰτία πάντων τῶν αἰσθητῶν ὄντων τε καὶ γιγνομένων. Στρέφων δὲ τὸ εὐσεβὲς ἅμα καὶ φιλόσοφον αὐτοῦ ὄμμα περὶ τὸν οὐρανὸν ᾐσθάνετο οἱονεὶ ὅτι ἤκουε τὸ σύμπαν κηρύττον, ὅτι ἓν εἶνε τὸ πᾶν, ὁ Θεός.

Ὁ Ξενοφάνης, λέγει ὁ Ἀριστοτέλης, «εἰς τὸν ὅλον οὐρανὸν ἀποβλέψας τὸ ἓν φησὶν εἶνε τὸν θεόν». Καὶ Τίμων ὁ Φλιάσιος παρίστησι τὸν Ξενοφάνη λέγοντα· ὅποι ἂν στρέψω τὸν νοῦν μου, τὸ πᾶν ἀναλύεται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἀΐδιον καὶ ὁμοειδὲς ὄν.

ὅππῃ γὰρ ἐμὸν νόον εἰρύσαιμι,
τίς ἓν ταὐτό τε πᾶν ἀνελύετο· πᾶν δ' ἐὸν αἰεὶ
πάντῃ ἀνελκόμενον μίαν ἐς φύσιν ἵστασθ' ὁμοίην

Τὴν ἑνότητα τοῦ θεοῦ φαεινὴν καὶ ἀσάλευτον κρηπῖδα τῆς περὶ κόσμου θεωρίας αὐτοῦ ὑποστησάμενος ὁ Ξενοφάνης καὶ περὶ αὐτῆς πεποιθήσεως ἀκραδάντου ἐμπεφορημένος περιήρχετο ὡς ραψῳδὸς τὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις τολμηρότατος μὲν ἀπόστολος τῆς ἑνότητος τοῦ θεοῦ, δεινότατος δὲ πολέμιος τῶν πολυθεϊκῶν δοξασιῶν τῶν ὁμοφύλων αὐτοῦ, κηρύττων μεγαλοφωνότατα τὰς περὶ τοῦ ἑνὸς θεοῦ πεποιθήσεις αὐτοῦ, ἀποδεικνύων σαφῶς τὰς ἀτοπίας τῆς πολυθείας καὶ στηλιτεύων δριμύτατα τὰς ἀσεβεῖς περὶ τοῦ θείου δοξασίας τῶν ποιητῶν.

Εἷς μόνος θεὸς ὑπάρχει, ἐρραψῴδει ὁ φιλόσοφος καὶ ποιητὴς Ξενοφάνης, πάντων θεῶν καὶ ἀνθρώπων ὑπέρτατος, οὔτε κατὰ τὸ σχῆμα οὔτε κατὰ τὴν διάνοιαν πρὸς τοὺς θνητοὺς ὅμοιος.

Εἷς θεὸς ἔν τε θεοῖσι καὶ ἀνθρώποισι μέγιστος
οὔτε δέμας θνητοῖσιν ὁμοίΐος οὔτε νόημα.

Διὰ τίνων δ' ἐπιχειρημάτων ἀπεδείκνυεν ὁ Ξενοφάνης τὴν ἀτοπίαν τῆς πολυθείας καὶ ἐστήριζε τὴν μονοθείαν μανθάνομεν παρὰ τοῦ Θεοφράστου καὶ Εὐριπίδου καὶ τῆς περὶ Ξενοφάνους κλπ. πραγματείας τοῦ Ψευδαριστοτέλους, οἵτινες ἀναμφιβόλως ἐκ τοῦ ποιήματος τοῦ Ξενοφάνους ἠρύσαντο.

Μ. Εὐαγγελίδης
Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου

ΦΙΛΟΧΡΙΣΤΟΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ ΚΥΡΙΩΝ

Πρὸ ἑνὸς περίπου ἔτους λειτουργεῖ ἐν Τάντᾳ τῆς Αἰγύπτου λίαν λυσιτελῶς καὶ εὐδοκίμως Σωματεῖον Ἑλληνίδων Κυριῶν ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Φιλόχριστος Ἀδελφότης Ἑλληνίδων Κυριῶν Τάντας».

Ἡ ρηθεῖσα Ἀδελφότης χάρις εἰς τὴν ἀκάματον αὐτῆς Πρόεδρον κ. Μ. Κ. Ξεγγίνη, εἰς τὴν δραστηρίαν ταμίαν κ. Α. Ι. Νικολαΐδου καὶ εἰς τὴν ἀρτίως μεμορφωμένην αὐτῆς γρομματέα κ. Α. Ἱερωνυμίδου, ἐπετέλεσεν ἐντὸς βραχυτάτου χρονικοῦ διαστήματος ἐπαισθητὰς προόδους προοιωνιζούσας εὐρύτατον μέλλον τῆς Ἀδελφότητος ἐπ' ἀγαθῷ τῆς αὐτόθι ὁμογενοῦς παροικίας.

ΤΑ ΦΥΣΙΚΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Δὲν θεωρεῖ κακόν, ἔλεγε πρὸ πεντηκονταετίας ὁ Ἐδμώνδ Ἀμποῦ, τὸ μικρὸν τοῦτο βασίλειον, ἡ Ἑλλάς, ἐπὶ δύο τοὐλάχιστον αἰῶνας νὰ μένῃ ὑποτελὲς εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν βιομηχανίαν, ἀρκεῖ ν' ἀναπτύξῃ τοὺς πόρους, οὓς ἡ φύσις αὐτῷ ἐδώρησε. Καὶ δὲν εἶχεν ἄδικον ὁ εὐφυὴς Γαλάτης τοιαῦτα γράφων, διότι, καίτοι ἥμισυς αἰὼν παρῆλθεν ἔκτοτε, ἡ βιομηχανία διατελεῖ παρ' ἡμῖν ἐν σπαργάνοις. Οἱ ἀτμόμυλοι καὶ τὰ μακαρονοποιεῖα καὶ τά ἄλλα ἐργοστάσια δὲν χρησιμοποιοῦσι τὴν ὑπὸ τοῦ τόπου παραγομένην πρώτην ὕλην, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ φέρουσι ταύτην ἔξωθεν.

Ἀλλ' εἶνε δυνατὸν ν' ἀναπτυχθῇ ἐν Ἑλλάδι καὶ ταχέως μάλιστα, ἡ τεραστία βιομηχανία τοῦ Βελγίου, τῆς Ὁλλανδίας, τῆς Ἑλβετίας; Βεβαίως ὄχι. Ἡ Ἑλλὰς ἐπὶ μακρὸν θὰ ἔχῃ ἀνάγκην τῆς εὐρωπαϊκῆς βιομηχανίας καὶ θὰ εἰσάγῃ ὑφάσματα κατειργασμένα, μέταλλα, μηχανάς, ἐπιστημονικὰ ἐργαλεῖα, πορφυρᾶ καὶ ὑέλινα ἀγγεῖα κλπ. Δὲν θὰ μένῃ ὅμως αἰωνίως ὑποτελὴς φόρου ἐν τῇ ξένῃ βιομηχανίᾳ, διότι, ὅταν αὐξήσῃ ἀρκούντως ἡ ἐν τῷ τόπῳ παραγωγὴ τῆς πρώτης ὕλης, εἰσρεύσωσι δὲ ἀρκετὰ χρηματικὰ κεφάλαια καὶ διαμορφωθῶσι ἐπιστήμονες βιομήχανοι καὶ ἐπιχειρηματίαι, κατ' ἀνάγκην θὰ ἱδρυθῶσι καὶ ἐργοστάσιά τινα πρὸς παραγωγὴν διαφόρων ἀντικειμένων, ἅτινα συνεπῶς θὰ ὀλαττώσωσι τὴν ἐξαγωγὴν χρυσίου.

Καὶ τίνες βιομηχανίαι δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσιν ἐν Ἑλλάδι; Ἡ ἀπάντησις εἶνε δυσχερεστάτη, καίτοι τὸ θέμα τοῦτο ἀρκούντως ἀνέπτυξεν ὁ συνάδελφος κ. Ἀν. Χρηστομάνος. Μόνον νύξεις τινὰς δύναμαι ἐνταῦθα νὰ δώσω ἐπὶ τοῦ σοβαροῦ τούτου θέματος.

Α'.) **Ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν.** Γινώσκομεν, ὅτι ἡ ἑλληνικὴ χώρα, καίτοι δὲν εἶνε Ἀλάσκα ἢ Καλιφορνία, ἐγκλείει μέταλλά τινα καὶ ὀρυκτὰ ἐν ἀφθονίᾳ, ἐξ ὧν κάλλιστα δύνανται ν' ἀναπτυχθῶσι διάφοροι βιομηχανικοὶ κλάδοι, ἐξ ὧν ἀναγράφομεν τοὺς σπουδαιοτέρους.

Καὶ πρώτη ἀκατέργαστος ὕλη, δυναμένη ν' ἀναπτύξῃ σπουδαίαν βιομηχανίαν εἶνε τα χιονόλευκα καὶ καλλίχροα μάρμαρα, ἅτινα παρασκευαζόμενα ἐνταῦθα εἰς ἐπιτραπεζίους πλάκας καὶ ἄλλα ἀντικείμενα, θὰ δώσωσιν ἄρτον εἰς πολλοὺς ἐργάτας καὶ καλλιτέχνας.

Δεύτερον προϊὸν ἀκατέργαστον, εἶνε ἡ σμύρις. Τὸ πολύτιμον τοῦτο καὶ μοναδικὸν ὀρυκτὸν πωλεῖται ἀκατέργαστον εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ ἐπιστρέφει ἐκεῖθεν κατειργασμένον, ἔχον δεκαπλασίαν καὶ πλέον ἀξίαν. Καὶ ἄλλοτε περὶ τοῦ προϊόντος τούτου ἔγραψα, ὅτι πρέπει ἐν τῷ τόπῳ νὰ γίνεται ἡ κατεργασία αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδεὶς τὰ γραφέντα ἔλαβεν ὑπ' ὄψει. Προβάλλουσι πλεῖστα ἐπιχειρήματα, ὅτι ἀσύμφορος καὶ καταστρεπτικὴ μάλιστα ἔσεται διὰ τὸ προϊὸν τοῦτο ἡ ἐπεξεργασία αὐτοῦ ἐνταῦθα. Καὶ πάλιν ὑποβάλλω τὴν αὐτὴν πρότασιν, ὅτι ἀνάγκη νὰ μελετηθῇ ἐμβριθῶς τὸ ζήτημα, πρὸ παντὸς δὲ πρέπει νὰ παύσῃ ἡ βάρβαρος καὶ καταστρεπτικὴ τῆς ἐξορύξεως μέθοδος! Δὲν πιστεύω δὲ πρὸς τοῦτο νὰ ἔχῃ ἀντιρρήσεις ἡ διεθνὴς τοῦ ἐλέγχου ἐπιτροπή, διότι συμφέρει αὐτῇ ἡ αὔξησις τῶν ἐκ τῆς σμύριδος ἐσόδων.

Τρίτον ἀκατέργαστον προϊὸν παρέχει ἡ μεταλλεία καὶ κατὰ τὸ παρὸν ὁ μόλυβδος. Εἶνε λοιπὸν δυνατὸν καὶ εὐτυχῶς ἐγένετο τοῦτο, ἡ ἐκ μολύβδου παραγωγὴ διαφόρων ἀντικειμένων, Μείζων ὅμως μεταλλουργικὴ βιομηχανία θ' ἀναπτυχθῇ ἐν Ἑλλάδι, ἂν ἐπιτευχθῇ ἡ ἐνταῦθα τῆξις μέρους τοὐλάχιστον, τῶν πλουσίων τοῦ σιδήρου μεταλλευμάτων καὶ παρασκευὴ χυτοῦ καὶ σφυρηλάτου σιδήρου καὶ χάλυβος καὶ ἡ ἐκ τούτων παραγωγὴ διαφόρων ἀντικειμένων. Ὁ σίδηρος εἶνε τὸ ἐπικρατέστατον τῆς βιομηχανίας μέταλλον καὶ ἡ Ἑλλάς, ὁλόκληρος ἡ Ἀνατολὴ ἔχουσιν ἀνάγκην πολλοῦ σιδήρου ἀνὰ πᾶν ἔτος. Εἰς 6 καὶ πλέον ἑκατομμύρια δραχ. ὑπολογίζεται ἡ ἐτησία εἰσαγωγὴ σιδήρου καὶ ἄλλων μετάλλων κατειργασμένων. Μεγάλως δὲ πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης βιομηχανίας θὰ συντελέσῃ ἡ ἐν τῷ τόπῳ εὕρεσις καταλλήλων ὀρυκτῶν ἀνθράκων Καὶ ὄντως ἀνεκαλύφθησαν ἐν Θεσσαλίᾳ ἄνθρακες ἀρίστης ποιότητος καὶ ὅμως οὐδὲν ἄχρι τοῦδε ἐγένετο ὑπὸ τῆς πολιτείας πρὸς μελέτην τοῦ θησαυροῦ τούτου, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ ψωμὶ τῆς βιομηχανίας.

Τέταρτον προϊὸν ἐκ τοῦ ὀρυκτοῦ βασιλείου εἶνε ἡ παραγωγὴ τσιμέντου (πετρόκολλας), οὗτινος μεγίστη χρῆσις γίνεται εἰς τὴν οἰκοδομικήν. Ἡ Ἑλλάς, καίτοι ἔχει ἄφθονον τὴν πρώτην ὕλην, οὐδεὶς ἐσκέφθη ν' ἀναλάβῃ τὴν βιομηχανίαν ταύτην, ἐξ ἧς πολλὰ θέλει ὠφεληθῆ. Φυσικὸν σιμέντον, δηλ. ὑδραυλικὴ ἄσβεστος, πηγνυομένη ἐν ὕδατι εἶνε ἡ Θηραϊκὴ γῆ, ἥτις εἶνε σποδὸς ἡφαιστεία λίαν εὐάλυος. Τὸ τεχνητὸν σιμέντον παράγεται δι' ἀναμίξεως κατὰ ὡρισμένας ἀναλογίας μαρμάρου (ἢ κιμωλίας) μετὰ πηλοῦ καὶ κόνεως χαλαζίου καὶ δι' ἐλαφρᾶς πυρώσεως. Ἐπίσης σιμέντον παράγεται διὰ πυρώσεως ἔκ τινος πετρώματος μάργας καλουμένου, ὅπερ εἶνε μῖγμα ὀξυανθρακικῆς ἀσβέστου μετὰ 20 ο)ο πηλοῦ. Τὰ ὑλικὰ ταῦτα εὑρίσκονται ἀφθόνως ἐν Ἑλλάδι, π.χ. τὸ ἐκ τοῦ Κορινθιακοῦ ἐξορυχθὲν ὑλικὸν εἶνε μάργα. Διά νὰ ἐπιτύχῃ ὅμως ἡ ἐπιχείρησις ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἡ θέρμανσις εἰς ὡρισμένην θερμοκρασίαν, ἥτις ὁρίζεται ἐμπειρικῶς.

Πέμπτον βιομηχανικὸν προϊόν, ὅπερ δύναται νὰ παραχθῇ ἐν Ἑλλάδι ἐκ τῶν ὀρυκτῶν αὐτῆς, εἶνε ἡ ὕελος, ἧς μεγάλη κατανάλωσις γίνεται ἐν Ἑλλάδι καὶ Ἀνατολῇ. Ἐγένοντο παρ' ἡμῖν ἀπόπειραί τινες πρὸς παραγωγὴν ὑέλου, ἀλλ' ἀπέτυχον, τὸ μὲν διὰ τὴν ἀπειρίαν τῶν ἀναλαβόντων τὴν ἐπιχείρησιν αὐτήν, τὸ δὲ διότι ἡ πρώτη ὕλη εἰσήγετο ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἡ ὕελος γνωστὴ καὶ κατὰ τοὺς ἀρχαιοτάτους χρόνους, εἶνε, ὡς λέγουσιν οἱ χημικοί, ὀξυπυριτιακὸν ἅλας, δηλ. χημικὴ ἕνωσις ὀξυπυριτίου μετὰ ἀσβέστου καὶ νάτρου, ἢ κάλιος ἢ μολύβδου. Τὰ ὑλικὰ δὲ ταῦτα ἀπαντῶσιν ἐν ἀφθονίᾳ παρ' ἡμῖν. Ὀξυπυρίτιον, ἐξ οὗ ἀποτελεῖται ἡ ἄμμος ποταμῶν καὶ θαλασσῶν, εὑρίσκεται εἰς διαυγεστάτους κρυστάλλους καὶ χημικῶς καθαροὺς ἐν τῇ Δυτικῇ Μάνῃ, ὥστε δύναταί τις νὰ τοὺς ἐκλάβῃ ὡς ἀδάμαντας. Ἄσβεστον καθαρὸν δυνάμεθα νὰ παράγωμεν εὐκολώτατα διὰ πυρώσεως μαρμάρου. Νάτρον δυνάμεθα νὰ παράγωμεν ἐκ τοῦ μαγειρικοῦ ἅλατος τῶν θαλασσῶν καὶ τοῦ ὀξυθείου, ὅπερ παράγει ἐν Ἀθήναις τὸ πυριτιδοποιεῖον ὡς ὀξυθείωμα τοῦ νατρίου. Μόλυβδον ἔχομεν πλεῖστον ἐκ Λαυρίου. Μόνον κάλι, ὡς πότασσαν, δὲν ἔχει ὁ τόπος. Καύσιμον ὕλην ἔχομεν ἄφθονον ἐν τῷ τόπῳ, ἀρκεῖ νὰ ἐρευνηθῶσιν τὰ κοιτάσματα τῶν ἑλληνικῶν ἀνθράκων, ἰδίᾳ δὲ τὰ τῆς Θεσσαλίας. Ὅθεν διὰ τὴν ὑελουργίαν ὑπάρχουσιν αἱ πρῶται ὕλαι, ἀπαιτεῖται ὅμως πνεῦμα ἐπιχειρηματικὸν καὶ εἰδικὴ σπουδὴ τῆς ὑελουργίας, ἐξ ἧς οὐ μόνον θὰ ποριζώμεθα ὑέλους παραθύρων, κύπελλα καὶ ἀγγεῖα ὑέλινα καὶ ἄλλα, ἀλλὰ

θὰ παράγωμεν ὕελον διὰ κάτοπτρα, διότι ἔχομεν καὶ τὴν πρὸς λείανσιν αὐτῆς ἀπαιτουμένην πρώτην ὕλην, τὴν σμύριδα.

Ἕκτον βιομηχανικὸν προϊὸν ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν δύναται νὰ παράσχῃ ἡ ἀγγειοπλαστική, οὐ μόνον διὰ κοινὰ πήλινα ἀγγεῖα, ἥτις βιομηχανία εἶνε παρ' ἡμῖν ἀνεπτυγμένη, ἀλλὰ καὶ κοινὰ ἐπιτραπέζια πινάκια, ἀγγεῖα, λεκάνας κλπ. Ἐν τῇ φύσει ἀπαντᾷ ὀρυκτόν τι καλούμενον καολίνη ἢ πορφυρᾶ γῆ, ὅπερ εἶνε καθαρὸς πηλός, ἔχων συνήθως χρῶμα λευκόν. Ἡ κεραμῖτις γῆ, ἐξ ἧς κατασκευάζονται πλίνθοι, κέραμοι, ἀγγεῖα, εἶνε καολίνης ἀκάθαρτος, μεμιγμένος μετὰ ξένων σωμάτων. Ἂν λοιπὸν τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο ἀναμίξωμεν μεθ' ὕδατος, μεταβάλλεται εἰς ζύμην πλαστικήν, ἥτις ξηραινομένη καὶ ὑποβαλλομένη εἰς πύρωσιν, μεταβάλλεται εἰς μάζαν στερεάν. Ἐπὶ τῶν χρηστῶν τουτων ἰδιοτήτων τοῦ ὀρυκτοῦ τούτου βασίζεται ἡ βιομηχανία τῶν πορφυρῶν καὶ φαϊανῶν ἀγγείων (Percullan Fayence). Τὰ πρὸς τοῦτο δὲ ἀπαιτούμενα ὑλικά, δηλαδὴ καολίνης, ἄστριος καὶ χαλαζίας ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι, ἄτινα ἐπὶ μακρὸν εἰσέτι θὰ περιμένωσι τὸν τολμηρὸν καὶ ἐπιστήμονα ἐπιχειρηματίαν νὰ τὰ ἐξευγενίσῃ.

Ἕβδομον βιομηχανικὸν προϊὸν ἐκ τῆς ἀνοργάνου φύσεως εἶνε ἡ παραγωγὴ πλίνθων ἐξ ὀρυκτῶν ἀνθράκων (Briquettes) χρησίμων διὰ τὰ μεταλλουργεῖα, τὰ ἐργοστάσια, τὰ ἀτμόπλοια καὶ σιδηροδρόμους, καὶ θερμάστρας, καὶ μαγειρεῖα. Τὸ σπουδαιότατον τοῦτο προϊόν, εὐεργετικώτατον διὰ πλείστας τῶν ἀνθρώπων ἀνάγκας, εἶνε ἐπίνοια τῶν νεωτάτων χρόνων, δι' ἧς κονιώδεις γεάνθρακες, ὡς τῆς Κύμης, Λοκρίδος, Θεσσαλίας, μεταβάλλονται εἰς πλίνθους διὰ καταλλήλων μηχανημάτων, ἄνευ προσθήκης συνδετικῆς τινος ὕλης. Ὅθεν ἐπεῖγον πρὸς ἀγαθὸν τῆς πολιτείας εἶνε διὰ πειραμάτων νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ ἑλληνικοὶ γεάνθρακες. Ἔχω δὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι ἡ βιομηχανία αὕτη ἐπιτυγχάνουσα, οὐ μόνον θὰ ὠφελήσῃ τὴν παραγωγήν, δηλ. τὰ ἀνθρακορυχεῖα ἡμῶν, τὴν ἀτμήρη ναυτιλίαν κτλ. θὰ σώσῃ δὲ καὶ τὰ δάση τῆς καταστροφῆς, ἀλλὰ θὰ ἐλαττώσῃ σημαντικῶς καὶ τὴν ἐκ τῆς ξένης εἰσαγωγὴν ὀρυκτῶν ἀνθράκων, δι' οὗς ἐτησίως πληρώνομεν εἰς τὸ ἐξωτερικὸν περὶ τὰ 8—10 ἑκατομμύρια δραχ. Ἀνάγκη δὲ ἡ Κυβέρνησις οὐ μόνον εὐχερῶς νὰ παραχωρήσῃ τὰς αἰτουμένας ὑπὸ πολιτῶν ἀνθρακοφόρους ἐκτάσεις, ἀλλὰ καὶ βραβεῖα καὶ παράσημα ν' ἀπονείμῃ εἰς ἐκείνους, οἵτινες θὰ προαγάγωσι τὴν βιομηχανίαν ταύτην.

Τὰς πρώτας δὲ δοκιμὰς διὰ τοὺς ἀνθρακούχους πλίνθους ἐξετέλεσαν ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ (τῆς Γαλλίας) Ferrand καὶ Marsais. Ἐν Γερμανίᾳ μηχανήματα διὰ τὴν βιομηχανίαν τούτων κατασκευάζουσι τὰ ἐργοστάσια Zeiter. Πρῶτον τὴν γνώμην ταύτην περὶ παραγωγῆς πλίνθων ἐκ γεανθράκων ἐν Ἑλλάδι ἐξήνεγκεν ὁ συνάδελφος κ. Χρηστομάνος.

Καὶ ταῦτα ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων βιομηχανιῶν ἐκ τοῦ βασιλείου τῶν ὀρυκτῶν, αἵτινες δύνανται ἐπιτυχῶς νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ Κράτος ἡμῶν.

Κ. Μητσόπουλος

Καθηγ. τοῦ Ἐθν. Πανεπιστ.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΗΣ

Στὸν πολυαγαπημένο μου μαθητὴ καὶ φίλο
κ. **Σόλωνα Παπαγεωργίου** φοιτητὴν τῆς Ἰατρικῆς

Τὴ λατρεμένη Ἑλλάδα μας,
Τὴν ἔνδοξη πατρίδα
Ποῦ τὴ ζωὴ μᾶς ἔδοσε,
Τὸν ἥλιο, τὴν ἐλπίδα,
Τρέξε κ' ἐσὺ χαρούμενος
Πιστὰ νὰ ὑπηρετήσῃς,
Τρέξε κ' ἐσὺ νὰ ζήσῃς
Γιὰ κείνη μιὰ στιγμή.

Ὁλόφτερος, περήφανος,
Σὲ λίγο θὰ πετάξῃς
Μὲ τὰ δροσᾶτα νιᾶτά σου
Μέσ' στοῦ στρατοῦ τὰς τάξεις·
Θᾶνε εὐτυχιὰ γιὰ σένανε
Ἂν μιὰν ἡμέρα λάχῃ
Νὰ χύσῃς μέσ' στὴ μάχη
Τὸ αἷμά σου γι' αὐτή.

Ἡ λατρευτὴ μανούλα σου
Γιὰ λίγο κι' ἂν σὲ χάσῃ,
Μὲ νέα ζωὴ στὰ στήθη σου
Θερμὰ θὰ σ' ἀγκαλιάσῃ.
Μὲ νέα ζωὴ στὰ στήθη σου
Ἡ σπλαχνικὴ ἐπιστήμη
Θὰ δώσῃ ἐσὲ τὴ φήμη,
Τὸν πόνο στὴ ψυχή.

Ζῆσε κ' ἐσὺ χαρούμενος
Γιὰ τὴ γλυκειὰ πατρίδα,
Τὴν ἐπιστήμη λάτρευε,
Ποῦ δίνει τὴν ἐλπίδα,
Καὶ γιὰ τὴ μιὰ στὰ στήθη σου
Λάβε πληγὴ μεγάλη
Καὶ σῶσε μὲ τὴν ἄλλη
Τ' ἀρρώστου τὴ ζωή.

Στέφανος Μαρτζώκης

ΑΙ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩι ΤΑΡΑΧΑΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΚΛΟΓΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ

Μεγάλη μερὶς τοῦ βελγικοῦ λαοῦ ζητεῖ ἐπιμόνως τὴν εἰσαγωγὴν τῆς καθολικῆς καὶ ἴσης ψηφοφορίας ἀντὶ τῆς καθολικῆς, ἀλλ' ἀνίσου, ἥτις ἐφαρμόζεται σήμερον. Ἄμεσος αἰτία τῶν νῦν ταραχῶν ἐν Βελγίῳ εἶνε τὸ ἐκλογικὸν σύστημα, διὰ τοῦτο θὰ ἐκθέσωμεν αὐτὸ ἐν ὀλίγοις. Τὸ βελγικὸν σύνταγμα τοῦ 1831, ἐν ἄρθρῳ 47 καθιέρου τὴν περιωρισμένην ψῆφον, διὰ νὰ ᾖ τις ἐκλογεὺς ὤφειλε νὰ πληρώνῃ ἐτησίως ὡρισμένον ποσὸν ἀμέσου φόρου, 20 φιορ. (42 φρ. περίπου) κατὰ τὸν ἐκλογικὸν νόμον τοῦ 1848. Ἐν ταῖς συνταγματικαῖς βουλαῖς τοῦ 1893, οἱ ὑπὸ τὸν Frère—Orban φιλελεύθεροι ἦσαν κατὰ τῆς καθολικῆς ψηφοφορίας, οἱ πλεῖστοι τῶν καθολικῶν, ὑπὸ τὸν Woeste ἐζήτουν τὴν ἀντιπροσωπείαν τῶν σωματείων, τῶν συμφερόντων τοῦ ἐμπορίου τῆς βιομηχνίας κλπ. τινὲς ὑπὸ τὸν Beernaert ἐμάχοντο ὑπὲρ τῆς κατ' ἀναλογίαν ἐκλογῆς. Ὑπερίσχυσεν ἡ γνώμη τῶν ὑποστηρικτῶν τῆς πολλαπλῆς ψήφου (vote plural). Τὸ ἄρθρ. 47 τοῦ ἐν ἔτει 1893 ἀναθεωρηθέντος βελγικοῦ συντάγματος εἰσάγει τὴν καθολικὴν, ἀλλ' ἄνισον ψηφοφορίαν.

Πᾶς πολίτης Βέλγος, 25 ἐτῶν τοὐλάχιστον, ἔχει μίαν ψῆφον, ἀλλ' οἱ ἔχοντες ἡλικίαν τοὐλάχιστον 35 ἐτῶν καὶ ὄντες οἰκογενειάρχαι, πληρώνοντες 5 φρ. τοὐλάχιστον ἄμεσον φόρον ἔχουσι δύο ψήφους, τρεῖς ψήφους ἔχουσιν οἱ φέροντες δίπλωμα ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἢ ἐνδεικτικὸν μέσης ἐκπαιδεύσεως ἀνωτέρας τάξεως. Κατὰ τὸ 1894 ὑπῆρχον 1,370,687 ἐκλογεῖς ἐν Βελγίῳ, ἐξ ὧν 853,628 εἶχον μίαν μόνον ψῆφον, 293,678 δύο καὶ 223,381 τρεῖς· (ἐκ τοῦ ἐπισήμου annuaire statistique de la Belgique, τόμ. 25ος σελ. 124). Ἡ καθολική, ἀλλ' ἄνισος ψηφοφορία, ἥτις ἀπετέλει δημοκρατικὴν πρόοδον ἐν ἔτει 1893, θεωρεῖται νῦν ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ σοσιλιασμοῦ κόμματος ἐν Βελγίῳ ὡς ἀντιδημοκρατική Ἡ δημοκρατία ἔχει ὡς ἀρχήν, ὡς λέγει ὁ Ἀριστοτέλης «τὸ ἴσον οὐ κατ' ἀξίαν, ἀλλὰ κατ' ἀριθμόν», ἐνῷ τὸ ἀναθεωρηθὲν ἐν ἔτει 1893 σύνταγμα διατάσσει νὰ ζυγίζωνται ἀντὶ νὰ μετρῶνται αἱ ψῆφοι. Man soll die stimmen Wagen und nicht zahlen κατὰ τὴν ῥῆσιν τοῦ ποιητοῦ Schiller. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἐκλογικοῦ τούτου συστήματος ἐν Βελγίῳ εἶνε ἡ ὅλως τεχνητὴ ὑπεροχὴ τοῦ καθολικοῦ κόμματος, ὃ ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῶν ἐγγραμμάτων ἰδίως. Κατὰ τὰς ἐκλογὰς τοῦ 1900 τὸ καθολικὸν κόμμα ἔλαβε 1,016,080 ψήφους καὶ ἐξέλεξε 85 βουλευτάς, 463,529 οἱ σοσιαλισταὶ καὶ 33 βουλευτάς, 500 χιλ. περίπου οἱ φιλελεύθεροι καὶ ριζοσπάσται καὶ 33 βουλευτάς. Ἀλλ' ἐνῷ πᾶσα σοσιαλιστικὴ ψῆφος κατὰ κανόνα ἀντιστοιχεῖ εἰς ἕνα ἐκλογέα, οἱ καθολικοὶ ὑπερισχύουν χάρις τῇ πολλαπλῇ ψήφῳ, τῶν πλείστων ψηφοφόρων τῶν ἐχόντων τρεῖς ἢ δύο ψήφους.

Ὁ νόμος τῆς 29ης Δεκεμβρίου 1899 εἰσήγαγεν ἐν Βελγίῳ τὴν κατ' ἀναλογίαν ἐκλογὴν (représentation proportionnelle), δι' ἧς ἀντιπροσωπεύονται, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ψήφων των, καὶ αἱ μειονοψηφίαι τῆς ἐκλογικῆς περιφερείας, ἐκλέγουσα ἀνάλογόν τινα ἀριθμὸν βουλευτῶν. Τὸ σοσιαλιστικὸν ὅμως κόμμα, βοηθούμενον καὶ ὑπὸ ριζοσπαστικῶν στοιχείων, ζητεῖ τὴν καθολικὴν καὶ ἴσην ψηφοφορίαν, ὡς ἐν Γαλλίᾳ ἀπὸ τοῦ 1848 ἤδη, ὡς παρ' ἡμῖν κλπ.

Ἡ μόνη ἀνεκτὴ διάκρισις θὰ ἦτο ἐκείνη, ἥτις ὑπῆρχε καὶ ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Κρητικοῦ Συντάγματος, καθ' ἣν οἱ ὑπερβάντες τὸ 40ὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των ἐκλογεῖς θὰ εἶχον δύο ψήφους ἀντὶ μιᾶς, Τοῦτο οὐδόλως ἀντιδημοκρατικὸν θὰ ἐθεωρεῖτο καὶ θὰ εἶχε συντηρητικὰς τάσεις. «Ἀγανακτεῖ δ' οὐδεὶς καθ' ἡλικίαν ἀρχόμενος, οὐδὲ νομίζει εἶναι κρείττων, ἄλλως τε καὶ μέλλων ἀντιλαμβάνειν τοῦτον τὸν ἔρανον, ὅταν τύχῃ τῆς ἱκνουμένης ἡλικίας», λέγει ὁ Ἀριστοτέλης.

Ἡ ἐκλογικὴ μεταρρύθμισις ἐπιβάλλεται ἐν Βελγίῳ πρὸς ἀποσόβησιν ἐπικειμένης ἐπαναστάσεως.

Νικ. Ν. Σαρίπολος

Ὑφηγ. τοῦ Συνταγ. Δικ. ἐν τῷ Ἐθν. Πανεπιστ

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ ΜΕΛΕΤΗΜΑΤΑ

Ὄερως εἶνε βάσις φυσικὴ τῶν ἑνώσεων μεταξὺ τῶν φύλων ἐπὶ τῷ ἀμέσῳ σκοπῷ τῆς ἡδονῆς, τῆς ἀπολαύσεως καὶ τέρψεως τοῦ ἀτόμου καὶ ἐπὶ τῷ τέλει τῆς διατηρήσεως καὶ τῆς τελειοποιήσεως τοῦ εἴδους. Ἄγει δ' οὗτος εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν τοῦ κρείττονος ἐν τῇ φυλῇ καὶ τῷ εἴδει. Ἐφ' ὅσον τῳόντι καὶ μέχρις οὗ ὁ ἔρως ὑφίσταται, εἶνε ἀληθῶς δεσμὸς ἀδιάρρηκτος τῶν γαμηλίων ἑνώσεων, πρὸς ὃν οὐδεὶς ἄλλος δεσμὸς τεχνικός, ὅσον αὐστηρὸς καὶ ἂν ἦνε, δύναται νὰ παραβληθῇ.

Αἱ περιστεραὶ καὶ αἱ τρυγόνες, οὕτωσὶ κάλλιστα καὶ ἐρωτικῶς συζευγνύμεναι, δὲν ἀποκάμνουσι καθ'ὅλην αὐτῶν τὴν ζωὴν ν' ἀνταλλάσσωσι τὸ τρυφερὸν φίλημα τῆς ἀγάπης καὶ νὰ μερίζωνται προθύμως τὰς φροντίδας περὶ τῶν ἐγγόνων αὐτῶν μέχρις αὐτοῦ τοῦ θανάτου. Τοιουτοτρόπως, ὅσον αὐθόρμητος καὶ ἀληθὴς ἐν ὑποστάσει εἶνε ὁ ἔρως, ὅστις συνδέει δύο ἀνθρωπίνους καρδίας, ἐπὶ τοσοῦτον δὲν ὑπάρχει φόβος, ὅτι δύναται οὗτος εὐχερῶς νὰ ἐλαττωθῇ καὶ νὰ παύσῃ. Τοὐναντίον μάλιστα ἡ εὐάρεστος καὶ ποθητὴ ἐπανάληψις, ἡ ἕξις τῆς βαθέως ἐκείνης ἱκανοποιούσης καὶ εὐφραινούσης ἀπολαύσεως, ἡ ἰσχυροτάτη ἕξις, ὡς ὁ Δάρβιν ὀνομάζει αὐτήν, ρυθμίζεται καὶ ἀποβαίνει ἀχώριστος ἐκ τῆς ζωῆς τῶν δύο τούτων ἀτόμων, ὁ θάνατος δὲ μόνον διαλύει αὐτήν. Ἀχώριστοι καὶ ἀδιαίρετοι ἐπὶ μακρὰν σειρὰν ἐτῶν ὑπῆρξαν ὁ Ἀλέξανδρος Ματσίνη καὶ ἡ Γεωργία αὐτοῦ, ὁ Λουδοβίκος Σεπτεμβρίνη καὶ ἡ Ραφαήλα αὐτοῦ.

Ὁπόταν δ' ὁ ἕτερος, ἕνεκα τῆς διαρρηγνυμένης συνεχείας καὶ ἐξακολουθήσεως τῆς ἰσχυροτάτης ταύτης ἕξεως, δὲν ἀκολουθῇ τῷ ἄλλῳ ταχέως εἰς τὴν μοιραίαν αἰωνίαν ἀποδημίαν, δὲν ἀπομένει αὐτῷ ἄλλο τι ἢ νὰ ζῇ ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης, τῆς φιλοφροσύνης καὶ τῶν ἀλησμονήτων ἐκείνων ἀμοιβαίων ἐκδηλώσεων αἰσθήματος, ἐξακολουθεῖ δ' ἔτι θάλλων ἐν αὐτῷ ὁ ἔρως πρὸς τὸ λατρευθὲν ἀντικείμενον μέχρις οὗ καὶ οὗτος κατέλθῃ καθὼς τοῦτο ἐπίσης εἰς τὸν τάφον.

* *
*

Ἀλλ' ἐνταῦθα παρίσταται ἀνάγκη ὅλης τῆς ἡμετέρας περισκέψεως διὰ λεπτούς τινας καὶ σπουδαίους λόγους, βιολογικοὺς καὶ κοινωνιολογικούς.

Ὁ ἔρως δὲν εἶνε ἔνδυμά τι τοσοῦτον ἁπλοῦν, σταθερόν, ἀναλλοίωτον καὶ ἀμετάβλητον, κεκομμένον ὑπὸ τὸ αὐτὸ μέτρον ἐν παντὶ ἀτόμῳ. Ἔχει οὗτος τοὺς βαθμούς, τὰς ἀναλογίας, τοὺς νόμους αὐτοῦ. Πρὸ παντὸς δὲν ὑπάρχει οὗτος ἀείποτε ἐν βαθμῷ κοινῷ καὶ ἐπαρκεῖ,

ἀλλὰ κατέρχεται ἐνίοτε τόσον κάτω τοῦ συνήθους ἐπιπέδου, ὥστε σχεδὸν νὰ ἐκλείπῃ. Ἀφ' ἑτέρου δὲ πάλιν ἐκ τυφλῆς τινος καὶ χυδαίας ἐξ ἐνστίκτου ὠθήσεως πρὸς τὸ ἕτερον φύλον ἀνέρχεται οὗτος βαθμηδὸν καὶ φθάνει, διὰ τοσούτων φάσεων τοῦ αἰσθήματος τῆς συμπαθείας διερχόμενος, μέχρι τῆς σφαίρας τῶν λεπτοτέρων ἀρωμάτων τοῦ ἐρωτικοῦ πάθους, μέχρι τοῦ ἠρωισμοῦ αὐτοῦ, ἐν αὐτοῖς δὲ τοῖς ὑψηλοτέροις βαθμοῖς ἔχει συγχρόνως τό τε φυσιολογικὸν καὶ τὸ νοσηρὸν αὐτοῦ μέρος.

Ὁ ἔρως πρὸς τούτοις ἅπαξ ἀναθορῶν δὲν εἶνε διὰ τοῦτο ἐσωτερικῶς καθ' ἑαυτὸν διαρκής, ἀλλ' ἡ διάρκεια αὐτοῦ ἐξαρτᾶται ἐξ ὅρων καταλλήλων καὶ εὐνοϊκῶν πρὸς ἐξακολούθησιν συμφώνως πρὸς τὸν νόμον, ὅστις κανονίζει τὴν ἐμφάνισιν καὶ τὴν ἐξαφάνισιν, ὡς καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τῶν ἡμετέρων διαφόρων συναισθημάτων, συνῳδὰ τέλος πρὸς τὴν φυσικὴν γένεσιν τοῦ ἔρωτος ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ αἰσθήματος τῆς τέρψεως, οὗτινος ἡ πατρότης, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγομεν, οὐδέποτε διαμφισβητεῖται.

Ὁ ἔρως εἶνε ὅπως καὶ ἡ ὀδύνη. Ὅσῳ σφοδρὰ καὶ ἐὰν ἦνε αὕτη κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ γονέως, τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ φίλου ἢ ἐπὶ τῇ ἀντιξόῳ τύχῃ, ὁ χρόνος μικρὸν κατὰ μικρὸν καὶ βαθμηδὸν μετριάζει αὐτὴν μέχρις οὗ ἐντελῶς ἀποσβέσῃ ταύτην. Ἐὰν δὲ ἕνεκα τῆς πρώτης ταύτης αἰτίας ἡ ὀδύνη αὐξάνῃ τοὐναντίον καὶ ἐμμένῃ διαρκοῦσα, δὲν εἶνε αὕτη πλέον ὀδύνη φυσιολογική, ἀλλὰ νοσηρά. Εἶνε παραφροσύνη, εἶνε λυπομανία. Ἀλλ' ὅμως καὶ ἐντὸς αὐτῶν ἀκόμη τῶν φυσιολογικῶν ὁρίων δυνατὸν ἡ ὀδύνη νὰ μὴ καταπαύσῃ καὶ διαρκῶς νὰ ἐμμένῃ, ὁπόταν νέα ἐπανειλημμένα αἴτια ἀφυπνίζωσιν ἀπαύστως τὴν ἀνάμνησιν τῆς πρώτης ἐκείνης αἰτίας, ἧς ταῦτα συνέπειαι τυγχάνουσιν· οἷον ὅταν γηραλέοι ἢ στεῖροι γονεῖς βλέπωσι κατασπαταλώμενα τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν ἢ ὑφίστανται τὴν κακομεταχείρισιν μισθωτῶν ἀνθρώπων, ἃς αἰτίας, — ὅπως θλίβωνται — δὲν θὰ εἶχον, ἐὰν ὁ υἱὸς αὐτῶν δὲν ἀπέθνησκε.

Τοιουτοτρόπως καὶ ὁ ἔρως θᾶττον ἢ βράδιον ἐλαττοῦται καὶ ἀποσβέννυται, ἐὰν ἐλλείπωσιν αἱ ἐπανειλημμέναι τρυφερότητες τῆς μεταξὺ τῶν δύο συζύγων οἰκειότητος, αἱ ἀμοιβαῖαι εὐαρέσκειαι, αἱ ἑκατέρωθεν φροντίδες καὶ μέριμναι, αἱ ὑπερβαλλόντως συμπαθεῖς ἐνέργειαι τοῦ ἑνὸς ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, καθ' ἃς καὶ μόνας περιπτώσεις εὑρίσκει ὄντως ὁ ἔρως τὴν βεβαίαν καὶ σταθερὰν αὐτοῦ τροφήν, ὅπως καταστῇ δύναμις ἐπὶ μακρὸν καὶ ἰσχυρῶς ἀσκουμένη, ὅπως ἡ κραταιοτάτη αὕτη δύναμις διαρρυθμισθῇ καὶ καταστῇ διαρκὴς καὶ ἀνεξάλειπτος.

Ὁ ἔρως τέλος, — κοινωνιολογικῶς ἐξεταζόμενος —, δὲν ἀρίεται πάντοτε ἐλεύθερος εἰς τὴν ἐκλογήν, μᾶλλον δὲ συχνότερον τοὐναντίον συμβαίνει.

Ὅθεν ἐνώπιον ἑνὸς φαινομένου τοσοῦτον εὐρέος καὶ ὑποκειμένου εἰςδρους τοσοῦτον ποικίλους καὶ περιπεπλεγμένους, δὲν ἐπιτρέπεται τὸ ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτου ἐκ τῶν προτέρων, μετὰ πολλῆς δ' εὐκολίας παραδέχεσθαι καὶ διϊσχυρίζεσθαι, βεβαιοῦν ἢ ἀρνεῖσθαι. Μόνον ἡ ἀντικειμενικὴ ἐξέτασις δέον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς γνώμων ἡμῶν.

Καὶ ἰδού :

* * *

Θ' ἀπαιτήσητε αἴσθημα ἐρωτικὸν παρά τινος ἐλλιποῦς τὴν διάνοιαν, παρά τινος βλακός; Δὲν θὰ δυνηθῇ οὗτος νὰ δώσῃ ἐκεῖνο, ὅπερ δὲν κέκτηται. Ἕνεκεν ἐπισχέσεως τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ὀργανισμοῦ αὐτοῦ, λυπηροῦ ἀποτελέσματος κληρονομικῆς ἐκφυλίσεως, εὑρίσκεται κάτω τοῦ ἐπιπέδου, ἐφ' οὗ συνήθως ὁ ἄνθρωπος διατελεῖ, δὲν δύναται δὲ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ ὕψους ἐπαρκοῦς ἐρωτικοῦ αἰσθήματος.

Καὶ ὅμως ἐνίοτε ἡ διάγνωσις τῶν εὐήθων καὶ ἠλιθίων δὲν εἶνε εὔκολος 1) οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν ἐργάτην τῆς ἐπιστήμης. Συχνάκις οὗτοι, οἱ ἔχοντες ὑποστρόγγυλον καὶ εὐτραφὲς πρόσωπον ἀνθρώπου ἐν ἀμεριμνησίᾳ καὶ ἀναλγησίᾳ φυτοζωοῦντος, ροδόχρους δὲ τὰς παρειὰς αὐτῶν, ἐξαπατῶσι καὶ ἑλκύουσι διὰ τῶν κομψῶν ἐξωτερικῶν τρόπων. Οὕτω νεάνιδες κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον εὐγενῶν καὶ εὐκαταστάτων οἰκογενειῶν τῇ ἐπικουρίᾳ αἴγλης τινός, ἥτις περιβάλλει ταύτας ἕνεκα τῆς κοινωνικῆς αὐτῶν θέσεως καὶ τῆς ἐπιτηδείας τῶν γονέων προνοίας, συζεύγνυνται πολλάκις νέους ἐρασμίους, καλοὺς καὶ ἡσύχους. Θὰ νομφευθῆτε τοιαύτας; ἠρώτα ἐπιδεξίως ὁ ἀείμνηστος καθηγητὴς Buonomo τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐξεταζομένους. Καὶ ἐὰν ἀπήντων καταφατικῶς, κατέκρινεν αὐτοὺς τότε ἀδυσωπήτως. Ἐπιθέσατε ἐπὶ τῶν ροδοχρόων ἐκείνων παρειῶν τὸ πρῶτον φίλημα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε ν' ἀνάψῃ φλόγα διαπύρου τρυφερᾶς ἀγάπης, — καὶ θέλετε εὕρει τεμάχιον κρέατος παγερόν. Ὅσῳ τὸ πνεῦμα εἶνε ἀδρανὲς τόσῳ καὶ ἡ καρδία τυγχάνει ψυχρά.

Δύναται ὁ ἠλίθιος νὰ ἔχῃ καὶ ἔχει πολλάκις τυφλὰς καὶ χυδαίας ἐξ ἐνστίκτου στιγμιαίας ὁρμάς, αἵτινες ὠθοῦσιν αὐτὸν μέχρι τοῦ νὰ ἐπιτίθηται οὐ σπανίως καὶ κατὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀδελφῆς καὶ κατ' αὐτῆς τῆς μητρός, ἀλλ' ἀμέσως μετὰ τοῦτο ἡ ἐρωτικὴ αὐτοῦ ὁρμὴ ἀπατμίζεται εἰς μωρὸν καὶ ἄνοστον μειδίαμα, μεταπίπτει δ' οὗτος εἰς τὴν συνήθη αὐτῷ ἀπάθειαν, ἀδιαφορίαν καὶ ψυχρότητα. Προσομοιάζει οὗτος τότε πρὸς τὸν κύνα, ὅστις εὐνοεῖ καὶ δράττεται τῆς πρώτης κυνός, ἥτις ἀντιπαρέρχεται, ἀλλ' ἐγκαταλείπει καὶ λησμονεῖ ταύτην εὐθὺς ὡς ὁ πόθος αὐτοῦ ἀποσβεσθῇ.

Ἐὰν ὁ ἐπιστήμων ἐπιταχύνῃ μᾶλλον, ὅπως ὑπάγῃ τὰ πράγματα εἰς γενικοὺς κανόνας, ὁ καλλιτέχνης εἶνε ἱκανὸς νὰ ἐξατομικεύῃ ταῦτα. Καὶ ὁ Αἰμίλιος Ζολᾶ, ὁ μέγας τῆς πραγματικῆς σχολῆς μυθιστοριογράφος, ἐν τῷ ἔργῳ αὐτοῦ «Le ventre de Paris» παρουσιάζει ἡμῖν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Marjolin εἰκόνα ζωηρὰν τοῦ εἴδους τούτου τοῦ αἰσθάνεσθαι καὶ ἐνεργεῖν περὶ ὧν ἤδη ὁμιλῶ ὑμῖν.

Τοιαῦτα ἄτομα δὲν κέκτηνται τὰς συνθήκας, ὅπως προμηθευθῶσι σόντροφον πιστὸν τοῦ βίου καὶ ὑπεκκαύσωσιν ἐν αὐτῷ ἔρωτα διαρκῆ.

Καὶ ὅμως! Πόσαι καλαὶ νεάνιδες νουνεχεῖς, καλῶς ἀνατεθραμμέναι, εὐειδεῖς καὶ χαρίεσσαι δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἴδωσι παρὰ τὸ πλευρὸν αὐτῶν ἠλίθιον ἐκ τῶν ἀνωτέρω χαρακτηρισθέντων, ἐπιβληθέντα αὐταῖς ὑπὸ τῶν γονέων, εἴτε διότι οὗτοι ἐθαμβώθησαν ἐκ τῆς μεγάλης τούτου περιουσίας, εἴτε διότι ἐκολακεύθησαν ἐκ τῶν παλαιῶν οἰκογενειακῶν αὐτοῦ ἐνσήμων, θύματα γενόμενοι παραδόσεών τινων, ἢ διοτι ἐκολακεύθησαν καὶ ἐξηπατήθησαν ὑπὸ ἐπιδεξίων μεσιτῶν; Αἱ καλαὶ νεάνιδες ἕνεκα τῆς πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτῶν λεπτότητος τοῦ αἰσθήματος ἀγάπης καὶ τοῦ σεβασμοῦ ἐνεπιστεύθησαν ὁλοκλήρως εἰς αὐτοὺς καὶ ὤμοσαν ἐπὶ τῆς ἀγαθότητος τῶν συμβουλῶν αὐτῶν ἢ δὲν ἐκέκτηντο ἀκόμη τὴν ἀρκοῦσαν ἐνέργειαν καὶ τὸ θάρρος, ὅπως ἐπαναστῶσι καὶ ἀντιστῶσι κατὰ τῆς θελήσεως αὐτῶν Εἶνε θύματα, ἔστω. Ἀλλ' ὁ τοιοῦτος γάμος οὐδεμίαν ἔχει ἠθικὴν βάσιν.

Κ. Α. Κυπριάδης

ΡΑΓΗΠ

(Κρητικὸν διήγημα)

Ἔαρος εἶνε ὥρα, καὶ ἀκμαία ἡ χλόη σκεπάζει τοὺς ἀγροὺς τοῦ χωρίου Ἀλυκιανοῦ (α). Ὁ ἥλιος δύει. Εἰς τὴν εὐώδη ἀτμοσφαῖραν ἀποσβέννυται βραδέως ὁ ἦχος τῆς φωνῆς τοῦ *Μουεζίνη*, καὶ ἐμφόβως ἐκπνέει εἰς τὸ κενὸν ἡ ἀσθενὴς ἀπήχησις τοῦ σημάντρου χριστιανικῆς ἐκκλησίας, καλοῦντος τοὺς δούλους εἰς λατρείαν τοῦ Θεοῦ, οὗτινος ἡ θεία διδασκαλία ἔλυσε τὰ δεσμά τῆς ἀνθρωπότητος, χωρὶς νὰ καταργήσῃ τὴν δουλείαν... Μαγευτικὴ εἶνε ἡ στιγμή. Ἀπὸ τῶν ἀγρῶν ἐπιστρέφουσι κατάκοποι οἱ χωρικοί. Ὁ ἥλιος χρωματίζει ἠδέως τὰ ὕψη τῶν Λευκῶν Ὀρέων, αἱ χιόνες τῶν ὁποίων ἀνθίστανται ἔτι εἰς τὴν ὑπόθερμον αὔραν τῆς ἀνοίξεως. Σαλεύει ἡ πνοή της τοὺς θάμνους καὶ τὰς φυτείας τῶν ἀγρῶν, θωπεύει τὰς ἤδη διαμορφουμένας κάλυκας τῶν πορτοκαλεῶν καὶ ἀνεπαίσθητον ἄρωμα ἀντλοῦσα φέρεται ἤρεμος διὰ τῶν ροδοδαφνῶν τῆς κοιλάδος τοῦ Πλατανιᾶ καὶ ἐκπνέει εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς παρακειμένης θαλάσσης.

* * *

Ψυχὴ καὶ καρδία, τὴν ὥραν ἐκείνην, ἵπτανται πρὸς ὕψος ἠθικῆς ἀπολαύσεως. Κραιπάλης φωνὴν βάλλει ὁ δυνάστης, καὶ ὀδύνης παράπονον ὁ δυναστευόμενος. Ἐπιθυμεῖ νὰ λησμονήσῃ ὁ δοῦλος τὸ ἄχθος τῆς συμφορᾶς του, ποθεῖ νὰ πλανηθῇ εἰς τὰ χρυσᾶ νέφη τῶν ἐλπίδων, εἰς τὰς χώρας τὰς θελκτικὰς τῶν χρηστῶν καὶ δικαίων προσδοκιῶν. Ἀλλ' ὁ δεσπότης εἶνε ἀδυσώπητος, καὶ ἡ μάστιξ αὐτοῦ καὶ ἡ προπέτις φωνὴ ἐπανάγει τὸν δοῦλον εἰς τὴν πικρίαν τῆς πραγματικότητος. Νομίζει τις, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἀθῶα καὶ ἀζημίωτος τοῦ δούλου ἀπόλαυσις ἐνοχλεῖ τὸν τύραννον, μόνον διότι εἶνε ἀπόλαυσις, Καταπεπονημένον ἀγγαρεύει τὸν χριστιανόν, ἄρτι ἐπανελθόντα ἀπὸ τῆς κοπιώδους ἐργασίας του. Ὑβρίζει αὐτόν, ραβδίζει τὰ νῶτά του, μυκτηρίζει τὴν ἀτυχίαν του, καὶ διατάσσῃ νὰ προσέλθῃ τὴν νύκτα μετὰ τῆς συζύγου του εἰς τὸν οἶκον τοῦ δεσπότου, ἔνθα παννύχιος παρασκευάζεται κραιπάλη. Ἀκούει τὴν διαταγὴν ὁ χριστιανὸς καὶ φρίττει! Ἀναμετρᾷ τὸ βάθος τῆς αἰσχύνης καὶ ὁρκίζεται εἰς τὸν Θεὸν ὅτι ἡ διαταγὴ τοῦ δεσπότου δὲν θὰ ἐκτελεσθῇ. Καὶ μαῦρα σχέδια ἀνακυκῶν κατὰ νοῦν φθάνει εἰς τὸν οἶκόν του καί ἀρτύει διὰ τῆς πικρίας τὸ λιτὸν δεῖπνον τῆς ἑσπέρας, καὶ εἰς τὰς μελανὰς σκέψεις του βεβυθισμένος ἀναισθητεῖ εἰς τῆς συζύγου του τὰς περιποιήσεις καὶ εἰς τῶν τέκνων του τὰ ἀθῶα θωπεύματα. Ἀνάπνονται οἱ λύχνοι. Ὁ χριστιανὸς καθίσταται ἐπὶ μᾶλλον περίλυπος. Ἀλλ' ἤδη ἐνδίδει εἰς βιαίαν ὤθησιν ἡ θύρα, καὶ ἔνοπλοι Γενίτσαροι καλοῦσιν αὐτὸν καὶ τὴν σύζυγόν του νὰ προσέλθωσιν εἰς τὴν φωλεὰν τῶν ἀκολασταινόντων, Ἐγείρεται σύνοφρυς χωρικός, ὁ καὶ ἔμφοβος πτήσσει παρὰ τὴν ἑστίαν. Ἀλλ' οἱ Γενίτσαροι γυμνοῦσι τὰς μαχαίρας. Ἑκουσίως ἂν δὲν θέλῃ νὰ βαδίσῃ εἰς τὸ αἴσχος, ἀκουσίως θ' ἀναγκασθῇ ὑπὸ τῶν ραβδισμῶν. Ταχὺς ὡς κεραυνὸς τότε βυθίζει τὴν μάχαιραν εἰς τὸ στῆθος τῆς γυναικός του ὁ χριστιανὸς ἀγρότης, καί, ὁρμῶν διὰ τοῦ παραθύρου, ἀφανίζεται εἰς τὸ σκότος. Φονεὺς αὐτός, κλαίει πικρῶς το θῦμα, οὗτινος ἀπέσβεσε τὴν ζωήν. Ἀλλὰ τὸ ἐλύτρωσε .. Στίχος συνήθης εἶνε τοῦτο μιᾶς τῶν σελίδων τοῦ μαρτυρολογίου τῶν Χριστιανῶν...

* * *

Μόνος, ἐντὸς κήπου, ἀγρυπνεῖ τὴν βαθεῖαν νύκτα ὁ Ραγήπ, μονογενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ Ἰμβραίμ. Ἀπὸ τῆς φλεγούσης κεφαλῆς του ἀφῄρεσε τὸ φέσιον, καὶ ἀσκεπής. αὔραν δροσερὰν ποθῶν νὰ ἀναπνεύσῃ, πλανᾶται σκεπτικὸς ὑπὸ τὰ δάσῃ τῶν λεμονεῶν. Πολύκρουνος πίδαξ μαρμάρινος σκορπίζει ἐκεῖ τὰ δροσερὰ ὕδατά του. Ἀφῃρημένως φερόμενος ὁ Ραγήπ, φθάνει τὸ χεῖλος τῆς δεξαμενῆς, καὶ ἀντλῶν διὰ τῆς χειρὸς βρέχει τὸ πρόσωπόν του. Νεώτατος, ὡραῖος, πλούσιος, τί ἔχει ὁ Ραγήπ, καὶ διατί ἀπὸ τοῦ στήθους του πυκνοὶ ἐξέρχονται οἱ στεναγμοί, καὶ ἄφωνος μένει ὥρας μακράς, ἀπλανῆ εἰς τὸ κενὸν στηρίζων βλέμματα καὶ εἰς λογισμοὺς πικροὺς βεβυθισμένος ; Χθὲς ἀπέρριψε τὴν χεῖρα τῆς ὡραιοτέρας νύμφης, ἀρνηθεὶς νὰ ἑνώσῃ τὴν τύχην του μετὰ τῆς μονογενοῦς κόρης τοῦ ἰσχυροτάτου καὶ πλουσιωτάτου τῶν Ὀθωμανῶν. Τὰ πάντα προσμειδιῶσι τῷ Ραγήπ, ἀλλὰ στυγνὴ μελαγχολία βαρύνει ἐπὶ τῆς καρδίας του Ἀποφεύγει τοὺς ἀνθρώπους, καὶ μόνος διέρχεται τὰς νύκτας, πλανώμενος ἐντὸς τοῦ περικλείστου κήπου του. Μουσουλμάνος αὐτός, ἀποστέργει τῶν ὁμοθρήσκων του τὴν συναναστροφήν, καὶ ἐν τούτοις τέρπεται, καὶ ἐνίοτε ἐπιζητεῖ, τὰς σχέσεις τῶν χριστιανῶν. Ἡ πένθιμος καὶ συμπαθὴς μορφή του φαιδρύνεται μικρόν, ὁσάκις εἰς κύκλον χριστιανικὸν τυχαίως ἢ σκοπίμως εὑρεθῇ. Χαρά του εἶνε τῶν ἀλλοθρήσκων φίλων του νὰ μερισθῇ τὰς θλίψεις, νὰ σώσῃ τὴν ζωήν των ὅταν δύναται καὶ πάντοτε νὰ ἀνοίξῃ εἰς αὐτοὺς καρδίαν καὶ βαλάντιον. Ἐν μέσῳ σμήνους ἰοβόλων σκορπίων ἐφαίνετο ὅτι ἦτο χρυσαλίς, τυχαίως ὅλως καὶ ἐκτόπως πτερυγίζουσα ἐκεῖ.

* * *

Εἰς τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ γνήσιος καὶ ἀληθὴς ἀνεδεικνύεται τοῦ πατρός υἱός. Πλειστάκις, εἰς τὰ μακρὰ τῶν Ὀθωμανῶν συμβούλια, ἤρεμος ὑψώθη ἡ φιλάνθρωπος φωνὴ τοῦ Ἰμβραίμ, συνηγοροῦσα ὑπὲρ τῶν Χριστιανῶν καὶ ἀμβλύνουσα, κατὰ τὸ ἐφικτόν, τῶν διωκτῶν τὰ κτυπήματα. Καὶ ὅταν αἰφνιδίως ξιφήρεις ὥρμων σφάζοντες οἱ Τοῦρκοι, ὁ οἶκος τοῦ Ἰμβραὶμ ἠνοίγετο πάντοτε ἄσυλον, εἰς τὴν ὁλιὰν τοῦ ὁποίου ἐσώζετο τὸ θῦμα καὶ ἀνεστέλλετο τῶν διωκτῶν ἡ αἱμοχαρὴς ὄρεξις. Ἡ εἰλικρίνεια τῆς καρδίας του. ἡ ἄφοβος καὶ πρόθυμος προστασία, ἣν πανταχοῦ καὶ πάντοτε παρεῖχεν εἰς τοὺς χριστιανοὺς ὁ Ἰμβραίμ, ἡ γενναιοφροσύνη αὐτοῦ καὶ αἱ ἄλλαι ἀρεταί του εἶχον περιβάλει τὴν πολιὰν κεφαλήν του δι' εἴδους τινος μυστηριώδους γοητείας παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Πολλάκις ἡ φιλάνθρωπος φωνὴ τοῦ Ἰμβραίμ, ἀγωνιζομένη νὰ προστατεύσῃ τοὺς χριστιανούς, ἤγειρε τὰς ὑπονοίας τῶν Τούρκων, παρὰ τοῖς ἀπαιδεύτοις καὶ τοῖς μᾶλλον φανατικοῖς τῶν ὁποίων τοιαύτη δικαιοσύνη, προκειμένου περὶ ἀπίστων, ἐθεωρεῖτο καὶ ἀθέτησις ἔτι εἰς τὰ παραγγέλματα τοῦ Προφήτου. Ἀλλ' ὁ Ἰμβραὶμ ἀντιπαρήρχετο ἀδιάφορος, καὶ θερμότερος τὴν ἐπαύριον ἐπήρχετο προστάτης, παλαίων ὅπως ἀναστείλῃ τὴν ἔνοπλον χριστιανοφόνον χεῖρα καὶ καταστήσῃ ἧττον ἐπαχθῆ τὸν πικρὸν κλῆρον τῶν χριστιανῶν.

* * *

(α) Ὡραῖον χωρίον μίαν ὥραν ἀπέχον ἀπὸ τῆς πόλεως τῶν Χανίων.

Εἰς τὴν ροπὴν τῶν αἰσθημάτων τοῦ Ραγὴπ δὲν συνήργουν μόνον αἱ πατρικαί, αἱ οἰκογενειακαὶ μᾶλλον παραδόσεις. Ἡπία φύσις καὶ ἡ ἀδίδακτος εὐγένεια τῆς καρδίας ἐκανόνιζον τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ, ἅτινα, σεμνῶς ἀξιοπρεπής, καὶ ἀνεπιδείκτως ἀγέρωχος, οὔτε ἤθελε οὔτε ἐφρόντιζε νὰ συγκαλύψῃ ὁ Ραγήπ. Μυστήριόν τι ἔβραζεν εἰς τὴν καρδίαν του. Μυριάκις ἠθέλησε νὰ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸν πατέρα του τοὺς μυστικοὺς πόνους ὑπὸ τὴν γλυκύπικρον ὀδύνην τῶν ὁποίων ἔφθινεν ὁσημέραι ὁ νεανίας. Αἰωνίως ἀπεφάσιζε, καὶ αἰωνίως ἀνεστέλλετο. Ὡμοίαζε τὴν κόρην, τὴν ποθοῦσαν νὰ ἀνακουφίσῃ διὰ τῆς ἐκμυστηρεύσεως τὸ βάρος καὶ τὸν πόνον τῆς καρδίας της, ἀλλ' ἥτις, τὰς βραχείας τῆς μυστικῆς ἀνακοινώσεως στιγμὰς ἐκλαμβάνει ἀγωνιωδεστέρας τῶν μακρῶν ἀγρυπνιῶν καὶ τῶν ἀτελευτήτων ἀγωνιῶν τῆς ψυχῆς της. Μητέρα δὲν εἶχεν ὁ Ραγήπ. Εἰς αὐτῆς τὸ στῆθος βεβαίως θὰ ἐξέχεε τὸ ἄλγος του ὁ νέος Μουσουλμάνος. Καὶ τὴν νύκτα ἐκείνην, διατρέχων μόνος τοὺς μονήρεις δρομίσκους τοῦ κήπου του, ἐμονολόγει ἀσυναρτήτως, ἐρρέμβαζεν, ἀνένηφε, ἐπανέπιπτε καὶ πάλιν εἰς τοὺς ρεμβώδεις καὶ ἀλγεινοὺς συλλογισμούς του, ὅπως ἐπανέλθῃ ἐκ νέου εἰς τὴν ἐγρήγορσιν, καὶ οἰκτείρῃ τὸ ἀδιέξοδον τῆς θέσεως, εἰς ἣν ἡ τύχη τὸν ἔρριψε καὶ ὁπόθεν ἠγνόει ἐὰν καὶ πῶς θὰ ἐξέλθῃ. Ἴσως οὔτε ἤθελε νὰ ἐξέλθῃ... Τόσῳ προσφιλεῖς τῷ ἦσαν αἱ θλίψεις του...

*
* *

Τὰ ἰσχυρότερα τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας αἰσθήματα ἐπάλαιον εἰς τὸ στῆθος τοῦ Ραγήπ. Μουσουλμάνος αὐτὸς ἠγάπα παραφόρως κόρην χριστιανήν. Ἀγρία ἦτο ἡ πάλη καὶ τοῦ ἰσοπάλου ἀγῶνος θῦμα δυστυχὲς ἐστέναζεν ἀδιαλείπτως ὁ Ραγήπ. Ἀγαπῶν τὴν Μαρίαν του ὁ Ραγήπ, ἠγάπα τὴν ἀκηλίδωτον σεμνότητά της, καὶ ἐὰν ἐν τῇ καρδίᾳ του ἐβλάστανέ τι μεῖζον καὶ τοῦ ἀνυπολογίστου ἔρωτος, ὃν ἔτρεφεν ὑπὲρ τῆς χριστιανῆς κόρης, τοῦτο ἦτο ὁ ἀπόλυτος σεβασμὸς ὃν ἠσθάνετο ὑπὲρ τῆς παρθένου. Ἐν τούτῳ οὐ μόνον δὲν ἦτο Τοῦρκος, ἀλλ' ἴσως οὔτε ἀνήρ. Ἰσχυρός, κατὰ τὴν δυστυχῆ ἐκείνην ἐποχὴν τῆς μαχαίρας καὶ τῆς ἀτιμωρητὶ ὀργιαζούσης βίας, ἠδύνατο νὰ κηλιδώσῃ τὴν κόρην. Ἀλλ' ὅ,τι ἤλαυνε τὸν Ραγὴπ δὲν ἦτο ὁ πόθος. Ἡ θέα τῆς Μαρίας ἀφύπνισεν εἰς τὴν καρδίαν του αἰσθήματα λανθάνοντα ἀφανῶς ὑπὸ τὰς πτυχὰς τῆς μεγαλόφρονος καρδίας του. Ἐξεκόλαψε πόθους, ἀλλ' οἵτινες πτερωθέντες παραχρῆμα, μετέφερσν τὸν Ραγὴπ εἰς κόσμους ἀγνώστους, μυστηριώδεις, φαεινούς. Ἀπὸ τοῦ ἠθικοῦ ἐκείνου ὕψους εἶδε πέριξ αὐτοῦ τὸ κενόν, καὶ ἐννόησεν ὅτι ἡ χριστιανὴ κόρη, ἡ Μαρία του μόνη ἠδύνατο νὰ φωτίσῃ καὶ νὰ πληρώσῃ τὸ χάος ἐκεῖνο. Ἀλλ' ἦτο Μουσουλμάνος! Ὅσον καὶ ἂν εἶχεν ἀπηλλαγμένην τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπὸ τὸ φρικτὸν ἕλκος τοῦ φανατισμοῦ, διέβλεπεν οὐχ ἧττον τὸ ἀδύνατον τῆς ἑνώσεως τῆς τύχης του μετὰ κόρης τραφείσης εἰς ἄλλα δόγματα, ἐκ διαμέτρου χωροῦντα πρὸς τὰ ἰδικά του. Τὸ πάθος του ὅμως ἦτο τυραννικόν, καὶ ἡ ἀπαθὴς ἔρευνα, καὶ ἡ ψυχρὰ λογική, καὶ ἡ ἤρεμος πρὸς ἑαυτὸν συζήτησις ἦτο κηρὸς μαλακός, λυόμενος καὶ ἀφανιζόμενος αὐτοστιγμεὶ εἰς τὴν προσέγγισιν τοῦ πυρός, ὅπερ τὸν ἔφλεγε. Νὰ προτείνῃ εἰς τὴν Μαρίαν νὰ ἐξομόσῃ; Οὔτε τὸ ἐφαντάζετο κἄν! Καὶ ἐὰν εἶχε πεποίθησιν ἐπὶ τὴν ὀρθότητα τῶν ἰδίων δοξασιῶν, ἐθεώρει ὕβριν τὴν πρότασιν τῆς ἀρνησιθρησκίας. Νὰ ἐξομόσῃ αὐτός; Νὰ συντρίψῃ ἓν τῶν προσφιλεστάτων αἰσθημάτων τῆς ἀνθρωπίνης καρδίας καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ νὰ ἀναστηλώσῃ τοῦ ἔρωτός του τὸ ἴνδαλμα; Ἡ καρδία τοῦ Ραγὴπ δὲν ἐτόλμα νὰ ἀποφανθῇ, ἀλλ' ἀλγοῦσα ἐθρήνει καὶ ἐσιώπα. Ἡ εἰκὼν τῆς Μαρίας, ὁμοία πρὸς τὰ μεμιλτωμένα ἐκεῖνα ἐγκαύσματα, τὰ ἀνεξιτήλως ἀποτυπούμενα ἐπὶ τῆς λείας ἐπιφανείας τῶν σωμάτων, εἶχε γραφῆ καὶ ἀπορροφηθῆ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ του. Οὐχὶ μόνον ἀναπόφευκτος διὰ τὴν ἠρεμίαν καὶ τὴν εὐτυχίαν τοῦ βίου του ἦτο ἡ Μαρία, ἀλλὰ καὶ στοιχεῖον ἀναπόδραστον τῆς ζωῆς του. Ἐκτὸς αὐτῆς οὐδὲν ὑπῆρχεν, ἢ ὅ,τι ὑπῆρχεν ἦτο βάσανος. Ἀλλ' ἦτο χριστιανή!... Καὶ ὁ συλλογισμὸς συνέτριβε τὸν Ραγήπ, καὶ ἤνοιγε πρὸ αὐτοῦ τὸ ζοφερὸν χάος τῆς ἀπογνώσεως, ἔνθα βιαίως ἐκυλινδοῦτο, ἀδυνατῶν νὰ ἐλπίσῃ ἀλλ' ἀποστέργων ἐπίσης καὶ νὰ ἀπελπισθῇ.

(Ἀκολουθεῖ) **Σπ. Παγανέλης**

ΑΝΟΙΞΙΑΤΙΚΟ

Ποιὸ ἀνθισμένο λούλουδο,
Ποιᾶς ἄνοιξις οἱ κρίνοι,
Ἡ Μάϊ τριαντάφυλλα,
Κλωνάρι τσαντσαμίνι,
Σκορπᾶνε τόση εὐωδιὰ
Στὴν πονεμένη μου καρδιὰ
Ὅση τὰ δυό σου χεῖλη;

×

Ποιὸ γλυκοκέλαδο πουλί,
Ποιὸ Ἀπριλιοῦ ἀηδόνι
Σ' αὐγούλα ροδοδάχτυλη
Τὰ βράχια ὅταν χρυσώνῃ,
Χύνει γλυκύτερη λαλιὰ
Ἀπ' τὴ δική σου τὴ μιλιὰ
Τραγοῦδι π' ἀρχινάει;

×

Στοῦ γέλοιου σου τὸ χάραμα
Βρίσκω χαρᾶς λιμάνι
Κι' ἀράζω τὴν καρδούλα μου
Φουρτούνα ὅταν τὴν πιάνῃ,
Ξεφεύγω ἀπ' τὸ στεναγμὸ
Σὰν βρίσκω ἀναγαλλιασμὸ
Μέσ' στὸ γλυκό σου στόμα.

Βασίλειος Κ. Κόρτζας

ΤΙ ΣΚΕΠΤΟΝΤΑΙ ΑΙ ΑΝΑΜΕΝΟΥΣΑΙ

Α'.

Ἡ μελάγχρους.

...«Ἐὰν δὲν ἔλθῃ εἰξεύρω τί μοῦ ὑπολείπεται νὰ πράξω! Θὰ τρέξω εἰς τὸν οἶκόν του, θὰ τοῦ εἰπῶ ὅτι τὸ πᾶν ἐτελείωσε, καὶ δὲν ὑπάρχει σχέσις καμμία μεταξύ μας, καὶ τοιουτοτρόπως θὰ εἶμαι ἀπηλλαγμένη ἀπ' αὐτόν, διότι ἕνας ἐραστὴς ἀποβληθείς, χίλιοι ἀμέτρως εὑρίσκονται, καὶ δὲν εἶμαι παρὰ μία κουτὴ νὰ χάνω τὸν καιρόν μου καὶ νὰ θυσιάζω τὴν ζωήν μου δι' ἕνα κύριον, ὁ ὁποῖος μὲ ἐμπαίζει! Ἀλλὰ νομίζω ὅτι εἶνε ἡ τρίτη φορὰ —πρὸ δύο ἐτῶν, ὅπου κάμει τὸν σοβαρὸν ὁ ἀγενής, ὁ ἀπατεών...

Ἀκόμη πέντε λεπτὰ θὰ περιμένω καὶ θὰ ἀναχωρήσω, καὶ δὲν θὰ μὲ ἴδῃ ποτέ, ποτέ... καὶ θὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ μοῦ ὁρκισθῇ ἕνα παντοτεινὸν ἔρωτα, νὰ ριφθῇ εἰς τοὺς πόδας μου καὶ νὰ μοῦ ἀποδείξῃ τὴν φλόγα του τὴν πλέον ἰσχυράν, ἐγὼ δὲ θὰ μένω ψυχρὰ ὡς τὸ μάρμαρον, τέλος θὰ εἶμαι ἐλευθέρα... Θὰ ταξειδεύω, καὶ οἱ ἄνδρες, οἱ ὁποῖοι θὰ δυνηθοῦν εἰς τὸ μέλλον νὰ μοῦ ἐπαναλάβουν τὰ αὐτά, πρέπει νὰ ἦνε ἀληθεῖς πανοῦργοι. Ὦ αἰώνιοι ἔρωτες! Τί ψεῦδος!

Ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μὲ μεμφθῇ, διότι τοῦτο προέρχεται ἀπὸ τὸ σφάλμα του, καὶ μάλιστα ἐὰν ἤθελον νὰ τὸν ἀπατήσω, πόσας εὐκαιρίας δὲν ἔσχον!

Θὰ ἴδῃ ὅταν θὰ ἦνε ὅλως μόνος του, ἄνευ προσώπου διὰ νὰ τὸν ἀγαπᾷ. πόσον ἡ ζωή του εἶνε ὀχληρά, πληκτική, μονότονος, ὅτε ἡ καρδία του θὰ ἦνε ἄνευ ἔρωτος... Θὰ λυπηθῇ πολὺ τότε, θὰ κλαύσῃ πικρά, ἀλλὰ θὰ εἶνε ἀργὰ πολύ, τὸ πᾶν ἐτελείωσε. Τὸν ἀφίνω, δὲν θέλω νὰ τὸν ἴδω πλέον!»

(Ἡ θύρα ἀνοίγει. Εἰσέρχεται Ἐκεῖνος, ἐπακολουθοῦν θωπεῖαι, φιλήματα καί. . συγχώρησις!)

Β'.

Ἡ ξανθή.

...»Ὁ Ἐρρῖκός μου μὲ ἐγκαταλείπει τόσον συχνά... εἶνε κακὸν νὰ κάμῃ νὰ περιμένῃ ἡ μικρά του Λουκία, ἡ ὁποία τὸν ἀγαπᾷ, τὸν λατρεύει μέχρι μανίας. Χθὲς ἐξεφύλλισα τὴν μαργαρίταν, ἡ ὁποία μοῦ ἀπεκρίθη μὲ παράπονον: Ὄχι!

Πόσον εἶμαι δυστυχὴς ποῦ δὲν εἶμαι εἰσέτι πεπεισμένη περὶ τοῦ ἔρωτός του. Ὠνειρεύθην ταύτην τὴν νύκτα πῶς κάμει ἔρωτα μὲ μίαν Βαρώνην, ἕνα εἶδος κτήνους, ἡ ὁποία ἐπιδιώκει νὰ τὸν προσελκύσῃ μέχρι τοῦ οἴκου της, ἀφοῦ μάλιστα τοιαῦται γυναῖκες ἔχουσι πολλὰ μέσα διὰ νὰ ἀρέσκωσι — ἐνδυμασίας, ἀδάμαντας, φήμην, χρήματα κτλ.—Ἰδοὺ δέκα λεπτὰ ὅπου περιμένω, καὶ μοῦ φαίνεται αἰὼν ὁλόκληρος. Τί δυστυχής, Θεέ μου! Εἴθε νὰ μὴ εὑρίσκεται τώρα εἰς τὴν κατηραμένην ἐκείνην Βαρώνην!

Ἀσφαλῶς θὰ τοῦ λέγῃ ταύτην τὴν στιγμὴν λόγια γλυκά, μὲ δακρυα εἰς τοὺς πονηρούς της ὀφθαλμοὺς καὶ Ἐκεῖνος θὰ τῆς ὑπόσχεται ὅτι τὴν ἀγαπᾷ, ὅτι θὰ τὴν ἐπισκέπτεται πολὺ συχνά.

Ὤ! Ἐὰν ἤμην βεβαία περὶ τούτου θὰ ηὐτοκτόνουν. Καὶ ὅταν θὰ εἶμαι μέσα εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀναπαυμένη ὑπὸ τὴν ψυχρὰν γῆν, ὤ! τότε θὰ ἔχῃ συναίσθησιν τοῦ ἐγκλήματός του, τῆς θλίψεως εἰς τὴν ὁποίαν μὲ ἐβύθισεν. Ἀλλὰ τί λέγω! Οἱ ἄνδρες εἶνε ἐγωϊσταί, καὶ ἐγὼ ἥτις τὸν ἀγαπῶ τοσοῦτον, ἡ ὁποία ἤθελον κάμει πᾶν δυνατὸν διὰ νὰ τὸν ἴδω εὐτυχῆ, ἐγὼ ἐγκαταλείπομαι σήμερον! (Ἀναλύεται εἰς δάκρυα.) Δὲν θὰ ἔλθῃ πλέον... τὸ πᾶν ἐτελείωσεν, ὁ ἔρως μου ἀνεχώρησε καὶ ἡ καρδία μου μένει συντετριμμένη!»

(Ἕνας θόρυβος εἰς τὴν θύραν· εἰσέρχεται Ἐκεῖνος, ἐπακολουθεῖ ἕνας γλυκὺς ἐναγκαλισμὸς καὶ ὁ... Ἔρως ἐπανέρχεται εἰς τὴν θέσιν του.)

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

Θεόδωρος Σ. Σωφρονίου

ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΜΩΝ ΛΙΘΩΝ

Ὁ ἀδάμας ἐμφαίνει τὴν ἀγνότητα, τὴν πίστιν, τὴν ἐμπιστοσύνην, τὴν χαράν, καὶ θεωρεῖται ὁ λίθος τῆς συνδιαλλαγῆς. Ἐὰν θέλωσι νὰ καταπαύσωσιν ἀλληλο συγχυσίν τινα, φέρουσιν ἀδάμαντας, ὅπως ἐπανακτήσωσιν τὴν ἀπολεσθεῖσαν καρδίαν.

Ὁ μαργαρίτης ὁ τόσον γλυκύς, ὁ τόσον θαυμασίως προσηρμοσμένος, σημαίνει δάκρυα. Δέον δὲ νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ὅλαι αἱ γυναῖκες ἀγαπῶσι νὰ κλαίωσιν, ἀφοῦ ὅλαι σχεδὸν φέρουσι φιλοκάλως μαργαρίτας.

Τὸ ρουβίνιον ἐκφράζει τὸν διάθερμον ἔρωτα, τὸν ἔλεον. Ὠχριᾷ τὸ ρουβίνιον ὅταν δυστυχία τις ἀπειλῇ τὴν φέρουσαν αὐτό.

Ὁ κάλαϊς (περιδέραιος) προφυλάττει ἀπὸ τὰς πτώσεις καὶ τὸν βίαιον θάνατον· σημαίνει δὲ εἰλικρίνειαν καὶ καρτερίαν.

Ὁ σάπφειρος σημαίνει σταθερότητα καὶ εὐδαιμονίαν.

Τὸ τοπάζιον δηλοῖ εὐτυχίαν, καὶ εἶναι τὸ ἔμβλημα τοῦ πλούτου, ὁ χρυσοῦς λίθος τῶν ἀρχαίων.

Ὁ ὑάκινθος σημαίνει ἐνθουσιασμόν.

Ὁ ἀμέθυστος ὅστις ἔσχε τὸ χρῶμα τῶν μαρτύρων, σημαίνει πάθος, ὀδύνην, καὶ ἐν τοσούτῳ προφυλάττει ἀπὸ τὴν μέθην φυσικήν τε καὶ ἠθικήν.

Ὁ σμάραγδος ἐμφαίνει ἀθανασίαν, νίκην, καὶ εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν λίθος τῶν παρθένων· ἐνέχει δὲ τὴν μυστηριώδη ἀρετὴν τῆς ἐλεημοσύνης· ὁ φέρων τοῦτον θεωρεῖται πάντοτε ἐλεήμων καὶ φιλάνθρωπος.

Ὁ γλαυκοσμάραγδος δηλοῖ ἀστασίαν· τὸ χρῶμα αὐτοῦ εἶναι πράγματι μεταβλητόν, ἀλλοιούμενον ὑπὸ τῆς ἐπηρείας τῆς ἀτμοσφαίρας.

Ὁ ἀχάτης. Ὁ πολύτιμος οὗτος λίθος ἔχει τὴν ἰδιότητα ν' ἀπομακρύνῃ τοὺς ἐχθροὺς ἀπὸ τοῦ φέροντος αὐτόν.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Περὶ ἐντομοκτόνων. Ἵνα εὕρῃ ὁ Perroncito τὰ κάλλιστα μέσα πρὸς καταστροφὴν τῶν εἰς τὴν γεωργίαν βλαβερῶν ἐντόμων ἐπειραματίσθη διὰ διαλυμάτων διαφόρων οὐσιῶν ἐπὶ τῶν ᾠῶν τοῦ μεταξοσκώληκος. Τὰ ᾠὰ ταῦτα διετήρουν τὴν ζωτικότητά των καὶ ἀφοῦ πλειστάκις καὶ ἐπὶ πολλὰς ὥρας ἐνετίθεντο εἰς ἀραιὰ διαλύματα ἀμμωνίας, ἀσβεστίου γάλακτος, χλωριονατρίου, θειικοῦ σιδήρου, θειικοῦ χαλκοῦ, ὑπερμαγγανικοῦ καλίου, κυανιοκαλίου, διχλωριοϋδραργύρου, θειικοῦ ὀξέος, ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, νιτρικοῦ ὀξέος, φαινολίου, θυμιολίου, διθειάνθρακος, θειανθρακικοῦ καλίου εἰς καθαρὰν βενζίνην ἢ τερεβινθέλαιον, ἢ εἰς γαλακτώματα κρεολίνης, ἐλαιολάδου ἢ σησαμελαίου. Πάντα τὰ ὀρυκτὰ ἔλαια ἐνεργοῦσι θανασίμως ἐπὶ τῶν ᾠῶν τούτων· ἡ ἔντασις ὅμως τῆς ἐπιδράσεως εἶνε διάφορος· τινὰ θανατώνουσι καὶ δι' ἁπλῆς διαβροχῆς τῶν ᾠῶν διὰ γαλακτώματος ἐνέχοντος $^1/_2$ ἕως 5 τοῖς ἑκατόν, ἐνῷ ἄλλα εἰς πολλὴν πυκνοτέραν κατάστασιν δὲν κωλύουσι τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ᾠῶν. Αἱ κάμπαι τῶν διπτέρων ἀνθίστανται εἰς τὰ ὀρυκτὰ ἔλαια, ἀλλὰ φονεύονται ὑπὸ τοῦ διθειάνθρακος. Τὸ ἀσβέστιον ὕδωρ εἶνε ἀσφαλὲς καὶ εὔωνον μέσον κατὰ τῶν σκωλήκων τῆς γῆς.

Φλόγες ὑπὸ τὸ ὕδωρ δύνανται νὰ παραχθῶσι κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον εὐκόλως καὶ ἀκινδύνως. Ἐντὸς ποτηρίου πλήρους ὕδατος ρίπτομεν 4—5 τεμαχίδια φωσφόρου μεγέθους ἐρεβίνθου καὶ προσθέτομεν εἰς τὸ ὕδωρ κατὰ πολὺ μικρὰς μερίδας 5—10 γραμμ. χλωρικοῦ καλίου. Ἔπειτα χύνομεν δι' ὑαλίνου χωνίου 15—20 γραμ. θειικοῦ ὀξέος. Μετ' ὀλίγον ἀναφλέγεται τὸ ἐν τῷ ὕδωρ εὑρισκόμενον φωσφόρον σχηματιζομένων ὡραίων φλογιδίων μετὰ μικροῦ τριγμοῦ. Τὸ φαινόμενον διαρκεῖ ἡμίσειαν ὥραν περίπου καὶ ἀποτελεῖ εἰς τὸν πειραματιζόμενον εὐάρεστον καὶ ἀκίνδυνον διασκέδασιν.

Προφυλακτικὸν τῶν μεταλλικῶν ἐπιφανειῶν κατὰ τῆς διαβρώσεως. Συνίσταται ἐκ πυριτικοῦ ὀξέος, γραφίτου, λιθαργύρου, ἀμυάντου καὶ γομμαλάκας μιγνυμένων ἐν οἰνοπνεύματι.

Μέσον ἀπολυμάνσεως καὶ συντηρήσεως. Ἀντὶ τοῦ γνωστοῦ ὑδαροῦς διαλύματος τοῦ φορμαλδεϊδίου δι' ἀπολυμαντικοὺς σκοποὺς συνιστᾷ ὁ Fischer διάλυμα τοῦ ἀλδεϋδίου εἰς βενζίνην ἢ ἄλλους ὑδρογονάνθρακας εἰς τὸ ὁποῖον δύναται νὰ προστεθῇ οἰνοπνευματοῦχον διάλυμα σάπωνος. Τὸ ὑγρὸν τοῦτο ὑπερτερεῖ τῶν ἄλλων, καθόσον ἐνῷ ἀπολυμαίνει εἶνε συγχρόνως κατάλληλον διὰ χημικὴν πλύσιν.

Ἡ μεγάλη θρεπτικὴ ἀξία τῶν φλοιῶν τῶν ᾠῶν δὲν εἶνε ἀρκετὰ γνωστὴ εἰς πολλούς. Συνήθως ρίπτουσι τοὺς φλοιοὺς τούτους χωρὶς νὰ σκέπτωνται ὅτι οὗτοι δύνανται λίαν ἐπωφελῶς νὰ χρησιμοποιῶνται. Ἀναμιγνυόμενοι δηλονότι εἰς τὰς τροφὰς τῶν νέων ζώων ἀποτελοῦσι λαμπρὰν θρεπτικὴν οὐσίαν, ἐπειδὴ ἐμπεριέχουσιν ἀφθόνως φωσφορικὰ ἅλατα (φωσφορικὸν ἀσβέστιον κτλ.) Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον κονιοποιοῦνται λειοτριβούμενοι οἱ φλοιοὶ καὶ ἀναμιγνύονται μετὰ τῆς συνήθως παρεχομένης τροφῆς. Αἱ ἐπιτυχίαι ἃς ἔχουσιν οἱ χρησιμοποιοῦνυες τοιαύτην τροφὴν κτηνοτρόφοι πρὸς ἀνατροφὴν μοσχαρίων, πώλων κλπ. εἶνε σπουδαῖαι, ὥστε δύναταί τις ἀνεπιφυλάκτως νὰ συστήσῃ εἰς πάντας τοὺς κτηνοτρόφους νὰ ἀγοράζωσι τοὺς φλοιοὺς τούτους ἀπὸ τοὺς ζαχαροπλάστας, ξενοδόχους καὶ λοιποὺς ἐπαγγελματίας θεωροῦντας αὐτοὺς ὡς ὑπολείμματα ἄχρηστα.

Παρασκευὴ ἀδιαβρόχων ἡμιμετάξων καὶ ἡμιμαλλίνων ὑφασμάτων διὰ ὀξεικοῦ ψευδαργύρου καὶ ἐναμμωνίου χαλκοῦ.— Τὰ ὑφάσματα διαποτίζονται εἰς μὲν τὸ ἀνάποδον μέρος ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται αἱ φυτικαὶ ἶνες, βαφεῖσαι δι' ἀνοργάνου ἢ ὀργανικοῦ χρώματος, ἢ καὶ ἄβαφοι, διὰ διαλύματος ἐναμμωνίου χαλκοῦ, ἐπὶ δὲ τοῦ καλοῦ μέρους ὅπου εὑρίσκονται αἱ ζωϊκαὶ ἶνες δι' ὀξειδικοῦ ψευδαργύρου.

Μέλαν χρῶμα σφραγίδων. Ὁ Knause εὗρεν ἐν τῇ στρατιωτικῇ διαχειρίσει τοῦ ὁλικοῦ ὅτι τὸ καταλληλότατον μέλαν σφραγιδόχρωμα διὰ λινά, βαμβακερὰ καὶ μάλλινα ὑφάσματα ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ ἑξῆς μίγματος: 3 μέρη β. νιτρικοῦ ἀργύρου, 10 μ. β. ἀμμωνίας ὑδαροῦς, 5 μ. β. ἀραβικοῦ κόμεως, 7 μ. β. κρυσταλλικοῦ ἀνθρακικοῦ νατρίου καὶ 12 μ. β. ὕδατος. Ὁ νιτρικὸς ἄργυρος διαλύεται εἰς τὴν ἀμμωνίαν, τὸ δὲ κόμι καὶ ἡ σόδα εἰς τὸ ὕδωρ, τὰ διαλύματα μίγνυνται, τὸ δὲ μῖγμα θερμαίνεται προσεκτικῶς μέχρις οὗ προσλάβῃ μέλαν χρῶμα.

Μέσον πρὸς συντήρησιν τῶν ξύλων καὶ ἀποφυγὴν τῆς σκωριάσεως τῶν μετάλλων.—Τοῦτο παρασκευάζεσαι διὰ συντήξεως ἑνὸς πουτίου ὑπολειμμάτων πετρελαίου, 20 ἕως 25 λιτρῶν τρινιδάτης καὶ 2 ἕως 3 λιτρῶν κοινοῦ σάπωνος ἐπὶ 3 ὥρας περίπου, μέχρις οὗ τὸ μῖγμα παύσῃ ἀφρίζον. Ἡ ἑτοιμος μάζα ἐπιχρίεται ἐν τετηκυίᾳ καταστάσει ἐπὶ τῶν προφυλακτέων ἀντικειμένων διὰ χρωστῆρος ἢ καὶ διαλύεται πρὸς τοῦτο ἐν τερεβινθελαίῳ. Δυνάμεθα νὰ λάβωμεν καὶ μῖγμα ἑνὸς πουτίου ὑπολειμμάτων πετρελαίου, 4 λιτρῶν μολυβδοξειδίου καὶ 1 1)2 πουτίου στεαρίνης.

Ἡ προτιμοτέρα ἐκρηκτικὴ οὐσία,— Διὰ νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα ποία ἐκ τῶν ἐκρηκτικῶν οὐσιῶν εἶνε προτιμοτέρα πρὸς χρῆσιν ἐν τοῖς ἀνθρακωρυχείοις, ἐν οἷς ἀναπτύσσονται κροτοῦντα ἀέρια, ἐξετέλεσεν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Νόρδενσκιλδ συγκριτικὰ πειράματα μεταχειρισθεῖσα τὰς ἑξῆς ἑπτὰ ὕλας, Βελλίτην, Ξεκουρίτην, Ἀμμωνίτην, Ροβουρίτην, Ναρβουνίτην, Βεστφαλίτην καὶ Ἀδριανὴν πυρίτιδα, καὶ δὴ τὸ μὲν εἰς ὀρυχεῖα ἐνέχοντα κροτοῦντα ἀέρια, τὸ δὲ εἰς ἄλλα ἐστερημένα τοιούτων. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι αἱ οὐσίαι αὗται δὲν ἀναφλέγουσι μὲν τὰ κροτοῦντα ἀέρια τόσον εὐκόλως, ὅσον ἡ μέλαινα πυρῖτις, ἥτις εἶνε ἐν χρήσει ἐν Ἀγγλίᾳ, ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀπολύτως ἀσφαλεῖς, ὅταν ὑπάρχωσι τὰ ἀέρια ταῦτα.

Ἐπιγραφαὶ ἐπὶ ὑαλίνων ἀντικειμένων. Διαλύομεν 36 γραμμ. φθοριονάτριον καὶ 7 γραμμ. θειϊκὸν κάλιον εἰς 500 γραμ. ὕδατος· ὡσαύτως 15 γρ. χλωριοψευδάργυρον εἰς 500 γραμ. ὕδατος. Πρὸς χρῆσιν μιγνύομεν ἴσα μέρη ἀμφοτέρων τῶν διαλυμάτων καὶ ἐπιχρίομεν τὴν ὕαλον διὰ χρωστῆρος (πινέλλου). Μετὰ 1/2 ὥραν τὰ χρισθέντα μέρη θὰ δεικνύωσι τοὺς χαρακτῆρας ἢ τὰ σχήματα, ἅτινα διὰ τοῦ χρωστῆρος ἐπεγράψαμεν, θολόλευκα.

Πρὸς διατήρησιν τῶν γεωμήλων.—Ἐπὶ μακρὸν συνιστᾷ ὁ Σάρφερτ νὰ καθαρίζωνται ταῦτα καὶ νὰ κόπτωνται εἰς τεμάχια, ἅτινα ἐμβαπτίζονται ἐπί τινας στιγμὰς εἰς ζέουσαν ἅλμην ἐνέχουσαν 6 ἐ. τ. ἐ. περίπου ἅλατα· ἀμέσως κατόπιν ξηραίνονται καὶ φυλάσσονται.

ΓΝΩΜΙΚΑ

Ἡ τιμὴ ἔγκειται πᾶσα εἰς τὴν εἰλικρίνειαν.

Μπουρζέ

Τὰς ὑποσχέσεις κάμνομεν ἀναλόγως τῶν ἐλπίδων καὶ ἐκτελοῦμεν ἀναλόγως τῆς πραγματικότητος. **Μπέκ**

Ἀσφαλὴς θύρα εἶνε μόνον ἐκείνη, τὴν ὁποίαν δὲν φοβεῖται κανεὶς ν' ἀφήσῃ καὶ ἀνοικτήν.

Κινέζικη παροιμία

Ἡ συζήτησις εἶνε μονομαχία πνευμόνων. Ὁ ἔχων τοὺς ἰσχυροτέρους νικᾷ **Γκουγιάρ**

Μέσα εἰς τὸ πέλαγος τῶν συζητήσεων πνίγεται ἡ ἀλήθεια.

Παροιμία

Δοκίμασε νὰ σκεφθῇς δύο φορὰς καὶ θὰ ἰδῇς ὅτι θὰ ὁμιλήσῃς καλλίτερα. **Λατ. παροιμία**

ΕΥΤΡΑΠΕΛΑ

— Δὲν μπορεῖς νὰ κρίνῃς ἕναν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ ροῦχα ποῦ φορεῖ.

— Ναί, ἀλλὰ μπορεῖς νὰ τὸν κρίνῃς ἀσφαλῶς ἀπὸ τὰ ροῦχα ποῦ φορεῖ ἡ γυναῖκά του.

* *
*

Ἕνα ἁμάξι, βαρύτατα φορτωμένον, σύρει ἵππος ψωραλέος, ἀσθμαίνων, μόλις κατορθώνων νὰ τὸ ἀνελκύσῃ.

— Τὸ κακόμοιρο! λέγει κάποιος. Θὰ πάσχῃ ἀπὸ φθίσιν!

— Ὁπωσδήποτε δὲν θὰ εἶνε καλπάζουσα.

Τύποις ΝΟΜΙΚΗΣ